

CARLO GOZZI

VARNAS

Penkių veiksmų tragikomiška teatro pasaka

Vertė

AURELIJUS KATKEVIČIUS

VEIKĖJAI

Millo, Fratombrozos karalius

Jennaro, jo brolis, princas

Leandro, ministras

Tartaglia, ministras

Armillia, Damasko princesė

Smeraldina, jos palydovė

Norando, nekromantas

Truffaldino, karaliaus medžiotojas

Brighella, karaliaus medžiotojas

Pantalone, admirolas iš Džiudekos

Dvi balandės, kalbančios

Jūreiviai ir galerų irklotojai

Kareiviai

Tarnai

Veiksmas vyksta įsivaizduojamame Fratombrozos mieste ir gretimuose jo uostose.

PIRMAS VEIKSMAS

Medžiais apaugusi pakrantė, tolumoje – audringa jūra, tamsūs debesys, griaustiniai ir žaibai.

Pirma scena

Pantalone blaškydamasis audros blaškomas galeros praėjime švilpia švilpuku, rėkia ant komandos, šūkaliauja įsakymus, kuriuos nustelbia griaudėjimas. Audra eina į pabaigą, galera suka kranto link.

Pant. (lupdamas irklutojus lynu šaukia) Suk vairą. Ištraukit škotą, šikniai. Į save, bukagalviai.

Komanda. Žemė, žemė.

Pant. Žemė, žemė, jūs nuodvėsos, jeigu manęs nebūtų šioj galeroj! (švilpia) Parenkit inkarą, nustipėliai.

Komanda. Tikrai taip. (Galera priplaukia prie kranto, nuleidžia laiptus ant žemės.)

Pant. Dėkokit Dangui, šunys. (švilpia tris kartus; kaskart jam sušvilpus, komanda atsako riksmu. Pasirodo kunigaikštis Jennaro apsirengęs rytiečio pirklio drabužiais, kartu su Pantalone leidžiasi krantan.)

Antra scena

Jennaro ir Pantalone

Jen. Pantalone, aš jau maniau, kad pražuvau šioje baisioj audroj.

Pant. Kaip! Ar nežinote, iš kur aš kilęs?

Jen. Taip, iš Džiudekos Venecijoje, sakei man tai tūkstantį kartų.

Pant. O žinoma, kad ten, kur džiudekiečiai, laivams pavojus negresia. To tai išmokau. Dvi felugas ir vieną baržą sudaužiau tarp Malamoko ir Dzaros, kad amato išmokčiau. Aš neneigiu, kad man šiek tiek drebėjo keliai. Ne dėl savęs, ne dėl pavojaus, juk šiaip ar taip, prie šių patiekalų mes pratę, bet dėl jūsų. O Dieve, mačiau, kaip gimėt, laikiau taip ilgai šitam glėby, amžinatilsė mano žmona Pandora jus maitino, jus sūpavau ant savo kelių, aš vis atsimenu, kaip bučiavau jus, o jūs vis stūmėt šalin mano snukį ir sakėt: „Paleiskit, barzda man dreskia.“ Žodžiu, man buvot kaip sūnus, labiau dėl jūsų sielojaisi nei dėl savęs. O paskui iš jūsų šeimos aš gaunu admirolo duoną ir dar tūkstančius geradarysčių dar tebegyvuojant karaliui jūsų tėvui, o ir širdis mano priklauso džiudekai ir to gana.

Jen. Tai tiesa. Daugkart įrodėt, kad turit gerą sielą ir kad narsus esat jūroje, o tai kad advedėt galerą į uostą, išgebėjęs nuo baisingos audros, galėtų jau įamžinti admirolo vardą. Ar mes toli nuo mūsų Fratombrosos karalystės? Ir koks bus oras, Pantalone?

Pant. Čia Sportelos uostas. Iki Fratombrosos miesto dešimt mylių. Oras pasitaisys, vėjas keičiasi į vakarinį. Po dviejų ar trijų valandų išsigiedrys, o dar po pusantros daugiausia būsim jau Fratombrosoje paguosti karalių Millo, jūsų brolių, kuriam turėtų visą laiką skambėti ausyse, nes visą laiką vien jį minite. Turbūt jis mirtinai susijaudinęs – iš jūsų nei žinios, nei pasiuntinio. Tebus palaiminti taip gerai sutariantys broliai. Ar jau galiu sakyti, kad jūs – karaliaus brolis?

Jen. Taip, dabar galite sakyti (žiūri į galerą, iš kurios matyti išeinančios Armilla ir Smeraldina, lydimos tarnų, jos verkia). O štai mano pagrobtoji princesė, ji eina iš galeros, liūdesio prislėgta. Eikite ir įsakykite pastatyti dvi palapines pakrantėje, kur galima būtų kiek pailsėti ir atsigauti po praėjusios audros. Ir greitai pasiųskite sausuma pasiuntinį pas karalių Millo, mano brolių, pranešti jam, kad atvykstame.

Pant. Negaišiu nė akimirksnio. O koks malonumas! Koks džiaugsmas! Kokias vestuves mes iškelsime Fratombrozoje! Sakysit, aš pamišęs, kad džiaugiuos vestuvėm, kai man septyniasdešimt penkeri, bet kai girdžiu sakant „vestuvės“, iškart regiu visas tas vaikiškas šeliones, ropių kompotą, skustas žiurkes, nušiučiusius katinus ir pats tampu berniūkščiu (Praeidamas pro princesę ir matydamas, kad ji verkia). Uogyte, uogyte, kai sužinosi, kas mes tokie, nustosi ašaras lieti, tikrai. (Išsina, įsako pastatyti palapinę.)

Trečia scena

Jennaro, Armilla. Princesė apsirengusi rytietišškai, patarimas – jos blakstienos ir plaukai turėtų būti kiek įmanoma juodesni. Smeraldina irgi apsirengusi rytietišškai. Jas verkiančias atveda tarnai. Tarnai pasišalina.

Jen. Armilla, jūs verkiate ir jūsų verksmas

Man sukelia kartėlį. Nes juk, Armilla,

Nėra čia priežasties taip sielotis,

Kaip manote.

Arm. Žiaurus piratas (verkia).

Smer. Nedoras išdavikas (verkia).

Jen. Tikrai, žiaurus,

Nedoras išdavikas. Bet, princese,

Aš pasakysiu...

Smer. Vagie, ką jai ištarsi?

Jen. Jums pasakysiu...

Smer. Budeli, ką tarsi?

Kad atviliojai karališką mergelę

Apgaule ir maldavimais į savo laivą

Parodyt audinių, brangakmenių ir juostų,

Ir kaspinių bei nérinių pasaulį nematyti,

Kad apžiūrėt galėtų, išsirinkti,

Tai, kas labiausiai jai patinka, sužadina

Smalsumą moterišką, ir tuomet,

Kol ji, vargšėlė, apžiūrinėja tūkstančius
Daiktelių įvairiausių, tu ką, sakysi,
Gali pakelti inkarą, iškelt bures
Ir dingti jūroj atviroj bei šitaip
Išplėšti dukrą iš glėbio tėviško?
Pagrobt princesę? Vagie niekingas,
Tevertas kartuvių ir kilpos,
Ir kirvio kirčio...

Jen. Čionai, tarnai.

Išveskite greičiau jžūlią
Ir plepią moteriškę. (Ateina tarnai)

Arm. O Dieve. Tirone,
Nori vienas likti su manim, aš suprantu,
Veikiau jau mirsiu...

Jen. Ne, garsi princese,
Tik pasiteisint noriu, o trukdys man
Padūkėlės moters palaidos šnekos,
Neleidžiančios išstart nė žodžio –
Kaltės neišsiginsiu, bet galiu paaiškint
Ir jūsų baimę bent šiek tiek sumažint. Eikit.
(*Tarnams, jie ją išveda įėga*).

Smer. Prakeiktas niekše. Dangau, nubausk jį.
(į šalį) O apie šitą pagrobimą baisią pranašystę
Slepiu širdy – atrodo, greit ji išsipildys.
(*Išeina vedama tarnų*)

Ketvirta scena

Armilla ir Jennaro

Arm. Ką tarsi, barbare? Traukis šalin,
Korsare jžūlus, jei nieko nebijai,
Tai gerbk mane kaip dukterį Norando,

Damasko kunigaikščio. Jo galios
Bijodamas drebėk ir keršto lauki
Siaubingo.

Jen. Tebus kas būna. Tuotarp
Atskleisiu jums, kad joks aš ne piratas.
Karalius mano brolis. Fratombrozoje
Karalius Millo valdo, o aš – to Millo brolis.
Esu aš princas, vadinuos Jennaro.

Arm. Tu Millo brolis? Karaliaus brolis,
Pirkliu apsimetantis ir apgaule
Atsiviliojantis į laivą mergeles,
Princeses nekaltas, kad jas pagrobtų!

Jen. Taip, Armilla. Ta meilė, kuri sieja
Mane su Millo, mano broliu, žinia,
Kad jūsų tėvo širdis negailestinga,
Kad jis žiaurus, ir atsitiktinumas,
Baisus ir neįveikiamas likimas man jus
Pagrobtį liepė.

Arm. O koks likimas
Gali būti, privertęs net paties karaliaus brolių
Nusikaltimo griebtis?

Jen. Armilla, buvo šitaip.
Mielasis Millo, mano brolis, kurį myliu,
Karalius ir pirmagimis, nuo mažumės
Žavėjosi medžiokle. Kitokio malonumo
Nepažino. Medžioti niekuomet jis
Nepailsdavo, ir negalėjo net kalbėti
Apie nieką, išskyrus žirgus, sakalus, šunis,
Ir dar lankus. Prieš metų trejetą
(Baisu ir prisimint) medžiojo
Kiškius ir putpeles tamsiam miške.
Ant ažuolo pamato juodą Varną,

Pastvėręs lanką, uždeda greit strėlę,
Iššauna ir pataiko. Po tuo medžiu
Gražiausias antkapis iš balto marmuro
Stovėjo, ir ant tos puikiausios plokštės,
Dengiančios paminklą, suklikęs garsiai
Juodas Varnas krito, aptaškė visą
Ją krauju raudonu ir netrukus mirė.
Ir sudrebėjo miškas. Pasigirdo griausmas,
Baisus, siaubingas, ir iš groto netolies,
Abu mes matome, štai pasirodo Monstras,
Kuriam tarnavo Varnas (Dieve, koks tai vaizdas!).
Jis tikras milžinas. Ugnim tik akys žėri.
Tamsus jo veidas, iš plačių nasrų
Tokios kaip šerno iltys kyšo, seilės tykšta,
Žalios ir kruvinos. Ak Millo, Millo, sako,
Aš tave prakeikiu. Ir išriaumojo mums
Jis tokį prakeikimą, dabar dar jį girdžiu.
Jei nesurasi moters, kuri būtų
Balčiausia tarsi marmuras,
Raudona tarsi mano Varno kraujas,
Blakstienom ir plaukais tiek pat juodais
Kaip mano Varno plunksnos, meldžiu Plutono,
Kad mirtum tu iš nevilties ir sielvarto.
Taip tarė jis ir dingo, o manasis brolis
(tikras stebuklas) vis į paukštį žvelgė,
Į kraują, baltą marmurą, tarsi užburtas,
Sustingęs, neramus ir iš tos vietos
Vis eiti nenorėjo. Jėga turėjau jį
Į rūmus sugrąžinti. Nuo to laiko
Nei pokalbiai, nei prašymai, nei maldos,
Nei gudrybė nepadeda. Tik dūsauja ir verkia,
Tik sielvartas nepakeliamas brojį,

Brangų brolių vis gražia, žudo.
Pamišęs slankioja po rūmus visą laiką
Ir kartoja: kuris iš jūsų rastų
Juodablakstienę juodaplaukę lyg
Varno plunksnos, raudoną tartum
Paukščio kraujas ir baltą lygiai kaip
Akmuo, nukritęs ant kurio jis mirė?

Arm. (į šalį) Tikrai tai nuostabu. Ir negirdėta.

Jen. Nuliūdęs pasiunčiau šnipus, žygeivius
Į visus miestus surasti moterį panašią.
Ir viskas veltui. Nei akmens baltumo,
Nei Varno kraujo raudonumo, nei juodumo
Jo plunksnų – nieks negalėjo moters šitokios
Niekur surasti. Aš tuotarp žiūrėjau,
Kaip žūsta mano mylimasis brolis.
Aš nusivylęs įsakiau nuleisti laivą,
Pats leidausi į kelią, skrodėm jūrą –
Ieškojau moters tos nuo Indijos lig maurų.
Mačiau tūkstančius miestu, reto grožio
Regėjau moterų, prie Adrijos krantų
Mane žavėjo baltakūnės šviesiaplaukės,
Išblyškusios jos buvo, grakščios ir didingos.
Bet juodulio, baltumo ir raudonio –
Akmens ir Varno – veltui ieškojau
Ištisus metus. Ir štai prieš tris dienas
Aš atvykau Damaskan. Čia pakrantėj
Aš mažą seneliuką sutikau, o jis
Suprato mano rūpestį. Ir apie jus
Papasakojo viską bei pamokė,
Kaip jus pagrobt apgaule. Tėvas jūsų
(man jis taip sakė) dingo. Pro langą
Jus stebėjau ir pamačiau, kad jūs – tai ta,

Kurios ieškojau, sugundžiau brangenybėm,
Apgaule įviliojau jus laivan, išdaviku tapau
Pagrobęs jus ir slapčiomis pabėgęs.

Arm. Na o kodėl kelionės dvi dienas
Tai slėpėt?

Jen. Manoji sąžinė ir skausmas
Jūsų, pasišlykštėjimas, kurį man rodėt,
Mane labai baugino ir buvo priežastis,
Kodėl prieiti nedrįsau, linkau geriau jau
Palikt jus vieną, kad laikui bėgant
Vis dėlto galėčiau papasakoti tiesą
Apie tai, ką padariau ir jaudinuos dėl ko.
Bet tik beribė meilė mano broliui,
Tik būtinybė, tik žiaurus likimas
Man skyrė tokį kelią, ir jei krūtinėj,
Kaip man byloja jūsų akys, ir jūsų veidas
Malonus, jūs turit širdį gailęstingą,
Atleiskite, Armilla, ak atleiskit. (klaupiasi)

Arm. Jennaro,
Stokite. Kadangi jau turėčiau tapti
Aš karaliene, papasakosiu jums
Apie griežtumą mano tėvo, vergijoje
Beveik mane jis laikė, žiaurus man buvo,
Kentėjau. Tad atleidžiu jūsų klaidą,
Ir jus giriu, kaip ištikimą brolių,
Retai mūsų laikais išvysi tokią meilę,
Jūs retas pavyzdys, Jennaro.

Jen. (stodamasis) Jūs išmintinga ir kilni,
Dosni, tokia jautri, princese.

Arm. Tačiau
Kiek vertas jums, Jennaro, mano atleidimas?
Gailiuosi jūsų, jus aš užjaučiu. Juk atsidūrėt

Didžiulėje nelaimėj.

Jen. Na ir kokia nelaimė

Aptemdyti galėtų mano laimę?

Išgelbėjau aš savo mylimiausią brolių,

Jūs man atleidot mano paklydimą –

Ko man bijoti?

Arm. Norando, mano tėvo.

Negailestingas jis karalių palikuonis

Ir nekromantas neprilygstamas, kuris

Sustabdo saulę ir nugriauna kalnus,

Paverčia žmones augalais ir, ko tik geidžia,

Tai ir daro, vos panorėjęs. Šio pagrobimo

Jis nepakęs. Tad keršto neišvengiamo

Jennaro, laukit. Aš jūsų taip gailiuos,

Jaunuoli nelaimingas, gailiuosi ir savęs,

Nes, nors jis uždraudė griežtai bandyti man

Bent sykį pasišalinti iš savo kambario,

Neatsargi, naivi, smalsi aš leidausi

Taip jūsų suviliojamas. Ir Millo gaila,

Kaip ir visų, susijusių su mano grobimu.

Galbūt ir audrą tą, kur šiandien siautė,

Iššaukė tėvas. O Dieve, kokios kančios,

Netrukus mūsų laukia, kokios kančios!

Jen. Lai bus Dievo valia. Aš toks laimingas

Ir taip džiaugiuosi, kad niekaip negalėsiu

Dabar liūdėti, verkti, sielvartauti,

Armilla – palapinė štai.

(Rodo į palapinę scenos gilumoje) Joje

Jūs galite leisti pailsėti savo kūnui

Po audros. Šioje – aš liksiu pats ilsėtis.

(rodo kitą palapinę scenoje).

Kiek pailsėsime, oras bus geresnis,

Tuomet mes pagaliau išvykti pas Millo,

Mano brolij, galėsime.

Arm. Einu jau, jau einu;

Bet laukia mūsų ašaros ir siaubas,

Tikrai ne poilsis ir džiaugsmas. (išeina)

Penkta scena

Pantalone ir Jennaro

Pant. Valio! Sėkmė krinta ant mūsų nelyg vyšnios. Jūsų aukštybe, sūneli, štai jums naujiena. Nesakau, kad didelė, bet žinodamas, kiek jūs pasisukęs dėl savo broliuko, taip mėgstančio arklius ir medžioklę, nepasakyčiau, kad menka.

Jen. Kokia gi, mano brangus Pantalone?

Pant. Tokia, kad kol jūs kalbėjote su princese, aš pasitraukiau, kaip man ir priklauso, ir vaikštinėjau šia pakrante. Ir pastebėjau raitą medžiotoją. Bet koks jo žirgas! Aš tikras džiudekietis ir turėčiau viską suprasti apie laivus, bet mačiau ir žirgus šiam pasauliui. Koks pasigėrėtinas žirgas! Obuolmušas, gerai sudėtas, plati krūtinė, lygiai ir pasturgalis, galva maža, akys didelės, va tokios ausys, o kaip jis plaukė, kaip strykčiojo, kaip šoko – taip, kad jei būtų tai kumelė, sakyčiau, kad yra puikiausia mūsų amžiaus šokėja po pitagoriškosios transmigracijos, kaip sako tie pamišėliai.

Jen. Tai retenybė, reikia ją mano broliui gauti.

Pant. Palaukit, klausykitės toliau ir stebėkitės. Tas medžiotojas ant rankos laikė nuostabiausią sakalą, jį buvo išvedęs į laukus jodinėdamas tuo puikiu žirgu. Šita vieta kaip reik pilna medžioklės grobio. Pakilo šešios kurapkos, trys ar keturios putpelės, galai žino, kiek sėjimų, keli teterviniai. Medžiotojas paleido sakalą. Tai, ką mačiau, atrodo neįmanoma. Tas sakalas skrisdamas, tikrai skrisdamas, viena letena sučiupo kurapką, kita sugriebė putpelę, snapu – sėjiką, o uodega... nepatikėsite, aukštybe, bet uodega – kaip jus myliu – uodega jis nudobė teterviną.

Jen. Ar visada Džiudekoje pasakojate tokias kvailystes, Pantalone?

Pant. Tegū Dangus mane nubaudžia, jei pasakas jums pasakoju. Su kurapka vienoje letenoje, su putpele kitoje, sėjikas snape, ir tas prakeiktasis nudobė, nužudė uodega teterviną.

Jen. Tikrai reikia įsigyti šitą žirgą ir šitą sakalą. Jei šios dvi retenybės bus kartu su princese, mano brolis bus laimingiausias iš gyvųjų.

Pant. Nieko jau nereikia, aš juos turiu, jie mano.

Jen. Kiek jums kainavo?

Pant. Tiek, kiek reikėjo. Menkniekius, tris grašius, šešis milijonus cekinų. Argi aš negaliu po tiekos sulauktų geradarybių parodyt mažutėlį dėkingumą? Jie – jūsų. Noriu, kad juos priimtumėt. Nenoriu, kad man sumokėtumėt. Aš jums vadovavau, kai buvot mažas, galiu kartais pavadovauti ir kai esat didelis. Eikit kiek pailsėti, oras, atrodo, gerėja likusiai mūsų kelionei daliai. Na, sakau, princesė, dabar jau gerai nusiteikusi, ne?

Jen. Taip, ji nurimo. Bet, žinoma, už šitą jūsų pirkinį turės būti jums atlyginta. Tikrai, aš taip manau.

Pant. Pirmyn, sinjore šlapuk, eikit miegoti, manęs nebekamuokit. (Į šalį) Išleidau du šimtus cekinų, ir jei turėčiau atiduoti akį, mielai tai padaryčiau, pirmiausia dėl to, kad jis man brangesnis nei viduriai. Ir dar dėl to, kad pamatytų, jog Džiudekoje yra cezarių, pompėjų ir gofredžių (išeina).

Jen. (sau) Tikrai puikus tas senis ir geros širdies,

Ir būdo pavydėtino. Ir aš turėčiau

Būt laimingas. Bet tai, ką sakė anuomet

Man tas slaptingas valkata, nurodęs,

Kur yra Armilla, apie Nordando,

Josios tėvo galią, o ir tai, ką ji pati

Vėliau man sakė, man sujaukia mintis.

Jau noriu pailsėt, tikrai man šito reikia.

(Eina ir prigula čia pat matomoje palapinėje, pastatytoje po medžiu.)

Šešta scena

Dvi balandės, apsukusios ratą, nutupia medyje virš palapinės, gulintis Jennaro.

1 bal. Jennaro nelaimingas, vilties netekęs princas!

2 bal. Dėl ko, brangi drauguže? Kodėl jis nelaimingas?

Jen. Kaip? Kur aš esu? Koks čia stebuklas?

Dvi kalbančios tarpusavy balandės.

Ar jos apie mane? Klausysiu patyliukais.

1 bal. Tą sakalą, kurį dabar jis turi,

Vos broliui tik įteiks, akis išplėš jam.

O jeigu neįteiks, nūsleps, kad turi,

Neišsiduos nei žodžiais, nei veiksmais,

Bus nuosprendis lemtingas – neilgai betruks

Ir virs Jennaro statula iš marmuro bejausmio.

Jen. (įsibauginęs, sau) Žiaurus tai nuosprendis. Ar gali būt tiesa?

1 bal. Jennaro nelaimingas, vilties netekęs princas!

2 bal. Nejau jam gresia dar daugiau nelaimių?

1 bal. Vos tik tą žirgą, kur dabar jis turi,

Broliai jteiks, šis šoks ant jo ir bus šio užmuštas.

O jei jo nejteiks, nusišpės, kad turi,

Neišsiduos nei žodžiais, nei veiksmis,

Bus nuosprendis lemtingas – neilgai betruks

Ir virs Jennaro statula iš marmuro bejausmio.

Jen. (dar labiau įsibaiminęs, sau) Sapnuoju aš ar ne?

Nežmoniškas likimas.

1 bal. Jennaro nelaimingas, vilties netekęs princas!

2 bal. Kas dar baisesnio gali jį ištikti?

1 bal. Vos tik Armilla, kuri dabar jo galioj, už brolio ištekės,

Tą pačią naktį monstras jį praris siaubingas.

O jei Armillos nepaleis, nusišpės, kad turi,

Neišsiduos nei žodžiais, nei veiksmis,

Bus nuosprendis lemtingas – neilgai betruks

Ir virs Jennaro statula iš marmuro bejausmio.

Jen. (Susijaudinęs) Tai prieš mane jau ne tiktai varnai,

Bet ir balandės? Ak kad turėčiau arkebūžą,

Prakeikti paukščiai! Savo laive tikrai

Aš ją surasiu (pašoka įnirtęs, bet balandės nuskrenda)... Jos nuskrido.

Septinta scena

Norando ir Jennaro

Nuskridus balandėms, iš jūros ant jūrinės pabaisos pasirodo Norando, didingas ir iš pažiūros rūstus senis, apsivilkęs prabangiais rytietiškais drabužiais, nulipa ant kranto ir išdidžiai žengia link Jennaro.

Nor. Sustok,

Niekšingas, nedoras, įžūlus, bjaurus

Mergelių pagrobėjau. Aš – Norandas.

Balandės šitos buvo mano siųstos.

Neklysdamos jos ateitį apsako. Veik.

Tai aš taip padariau, kad sakalą ir žirgą

Tu gaut galėtum. Ir gražiąją Armillą,
Švelniąją dukrele mano įteiki
Millui, savo broliui. Už įžeidimą,
Kurį aš iš tavęs patyriau, sumokėsi,
Ir brolis tavo sumokės. Norando,
Damasko kunigaikštis, nepakęs
Nė vieno įžeidimo. Ir tik ką siautusi
Audra tai rodo kuo aiškiausiai
Mano galią, ir išsipildys balandėlių
Manųjų pranašystės...

Jen. (maldaujamai) Paklausk, Norando...

Nor. Ne, neklausysiu. Negi tu manai –
Ne mano galioj išplėšt Armilą, tavo grobį,
Iš tavo rankų? Geidžiu aš keršto,
Šaukiuos siaubingo ir skausmingo keršto
Tau, tavo šeimai, o taip pat Armillai,
Man nepaklususiai. Norando įžeidėjas
Bus nubaustas. Tad vesk Armillą,
Žirgą tą ir sakalą pas savo brolių,
Įteiki viską arba akmeniu pavirsk.
Nes jei bent mostu drįsi užsiminti
Kam nors kitam, koksai pavojus gresia
Tavajam broliui, tuoj pat suakmenėsi,
Marmuru pavirsi. Tad liki, niekše,
Žiaurioj bedugnėj tavosios baimės
Ir bausmės. Žinosi, mergeles kaip grobt.

(vėl užlipa ant jūrų pabaisos ir greitai pradingsta.)

Jen. (išsigandęs ir priblokštas)

Ak vargas! Ką daryt? „Tad vesk Armillą,
Žirgą tą ir sakalą pas savo brolių,
Įteiki viską arba akmeniu pavirsk.
Nes jei bent mostu drįsi užsiminti

Kam nors kitam, koksai pavojus gresia
Tavajam broliui, tuoj pat suakmenėsi,
Marmuru pavirsi.“ Bet jei taip padarysiu,
Tai sakalas manajam broliui išdraskys akis,
Užmuš jį žirgas arba monstras sudraskys,
Kai tik Armillą palydės į meilės guolį
Millo! Sakalas, žirgas ir Armilla –
Siaubingos, kraupios dovanos! Brangus
Ir mylimas manasis broli, šit kokį džiaugsmą
Aš tau vežu, patyręs tiek kančių,
Ilgai ieškojęs ir tiek daug kentėjęs. (Verkia)

Aštunta scena

Pantalone ir Jennaro bei du tarnai, vienam iš jų ant rankos tupi didelis ir gražus sakalas, kitas veda grakštų žirgą – tokį, kaip Pantalone apsakė penktoje scenoje, pabalnotą ir prabangiais pakinktais.

Pant. Kaip tai? Nemiegate?

Jen. (atsitokėdamas) Ne, Pantalone.

Pant. Tik pažiūrėkit į šias dvi brangenybes. Ei, vaikinai, praeikit čia su tuo sakalu ir žirgu, tegul pasigėri. (tarnai su sakalu ir žirgu eina pro Jennaro, žirgas dailiai dėlioja kojas) Gražuoliai! Koks šaunuolis – nebūčiau senis, apskčiau čia prieš jus kokius keturis ratus.

Jen. Ak brangus drauge... (verkia).

Pant. (nustebęs) Ką aš matau! Jūs verkiat?

Jen. Šie du gyvūnai... (į šalį išsigandęs) Ak aš perdaug

Jau pasakiau, atrodo, kad jau akmeniu šaltu

Aš virsti tuoj pradėsiu...

Pant. Taip, tai tos pačios nepaprastos dovanos, apie kurias kalbėjau. Argi ne nuostabios? O kadangi oras, kaip matau, jau pasitaisė, vesiu juos į laivą. Aš čia draugiją palaikiau princesei, ir ji negalėjo miegoti, nusikamavus, nusivylus. Vaikai brangiausi, vienas žliumbia čia, kitas žliumbia ten, man širdį plėšot. Laikas džiaugtis, o ne sielvartauti. (Jennaro prapliumpa raudoti) Na va – vėl verkia. Kas jums daros?

Jen. (į šalį nusivylęs) O Dieve!

Kalbėti negaliu (Pantalonei) Tai sapnas, drauge, tiktai sapnas...

Taip baisiai sapnavau... Regėjimas tiktai...

O kur yra princesė?

Pant. A, sapnas – ir tiktai? Na jau, gėdinkitės. Sapnai, regėjimai... Kliesdesiai, kliesdesiai – linksmiau. Tuoju ateis princesė, o aš einu parengti viską likusiai kelionei. (tarnams) Eime. Ir atsargiau su tuo gražuoliu, kad tik ko blogo nepasidarytų. (irklutojams) Jūs kiaulės, tuščiaagalviai – inkarą kelt, iškelt bures ir prie irklų. (švilpia ir eina į galerą su vergais ir dviem gyvūnais).

Jen. (susijaudinęs) Aš nelaimingas.

Ką man daryt? (galvoja) Paliksiu sakalą,

Paliksiu žirgą šioj pakrantėj. Armillą

Sugrąžinsiu tėvui (susimąsto). O ne, aš viską privalau

Įteikti savo broliui, nes kitaip manasis

Kūnas marmuru pavirs. Bet brolis juk tuomet

Turės numirti? Ir taip aš mylimojo brolio

Pavirsiu budeliu? Nuosprendis žiaurus!

Ką man daryt? (išsigandęs) Bet paslaptį baisingą

Aš savo nerimu atskleisiu. Dangau, padėki

Man patarimu, išvysk nelaimę mano. (verkia)

(susitvardo) O taip, Dangus padės man. Ir spinduliu

Skaisčiu nušvies man protą. Drąsiau

Tad, o Jennaro.

Devinta scena

Armilla, Smeraldina, Jennaro, Pantalone galeroje.

Jen. (ryžtingai) Armilla, viskas parengta

Eime, princese (ima ją už rankos).

Arm. Esu aš su jumis.

Smer. Prince, atleiskite man už žodžius

Įžeidžiančius, neatsargius. Maniau, kad jūs –

Piratų viešpats, o ne karaliaus brolis.

Jen. Taip, tau atleidžiu. (į šalį) Dangau, padėk. Eime.

Pant. (galeroje) Pasveikinkit aukštybes, sukčiai. (*sušvilpia tris kartus, kaskart sušvilpus komanda jam atsako visuotiniu riaumojimu. Princai sulipa, burės pagauna vėją, irklai nuleidžiami į vandenį, ir visi galera išplaukia.*)

ANTRAS VEIKSMAS

Kambarys Fratombrozos rūmuose.

Pirma scena

Millo, išsitiesęs ant pagalvių scenos gilumoje miega. Truffaldino medžiotojo rūbais.

Truff. Įeina atsargiai, kad nepažadintų karaliaus. Kalba tyliai, šiek tiek užsimena apie varganą būklę, kurioje atsidūrė karalius, nužudęs prakeiktą Varną. Nereikia prasidėti su varnais. Satyrinės užuominos. Jis pasakoja apie karaliaus kresnumą ir puikią būklę anksčiau ir kaip jis sulyso ir sublogo nužudęs Varną. Jis išprotėjo po to, kai jį prakeikė bjaurusis Monstras. Kartoja žodžius, kuriuos sako **Millo**, kai jį užplūsta beprotybė:

Ak Varne, Varne, kuris iš jūsų rastų

Juodablakstienę juodaplaukę lyg

Varno plunksnos, raudoną tartum

Paukščio kraujas ir baltą lygiai kaip

Akmuo, nukritęs ant kurio jis mirė?

Jis tiek kartų girdėjo šiuos žodžius, kad, nors ir koks lėtas jo protas, išmoko juos atmintinai. Jis atjaučia karalių. Jo malone tapo vyriausiu rūmų medžiokliu. Kartais karaliui būna šviesesni tarpai, bet kai jis pradeda kartoti Ak Varne, tu Varne... tenka bėgti, nes tai pavojinga. Jis įsakė pažadinti jį devintą, nes nori atsipalaiduoti medžioklėje, kuri yra jo pagrindinis pomėgis. Truffaldino nežino, ar devynias jau išmušė. Nenorėtų klysti, taip užrūstindamas karalių. Tada pasigirsta laikrodys, aiškiai mušantis valandas. Truffaldino džiaugiasi girdėdamas laikrodį, nes galėsiąs suskaičiuoti dūžius. Jam taip besidžiaugiant laikrodys muša tris kartus. Truffaldino kvilai pradeda skaičiuoti po trijų dūžių. Suskaičiuoja šešis. Bara save, kad buvo toks kvilas ir atėjo per anksti – tris valandas prieš devynias. Įsibauginęs bando tyliai išslinkti.

Antra scena

Tie patys ir Brighella.

Brig. Greitai ir triukšmingai įeina. Truff. ženklais jam grasina, kad nepažadintų Jo Didenybės Karaliaus. Brig. sako, kad išmušė devynias ir jis atėjęs žadinti karaliaus. Truff. tyliai sako, kad mušė tik šešias. Brig. irgi tyliai aiškina, kad devynias. Truff. šiek tiek garsiau – ne, ne devynios. Jam nereikia, kad kas nurodinėtų, jis yra rūmų medžioklis ir pats žino, ką daryti. Truff. vis įrodinėja, kad yra šešios ir jokių būdu negalima pažadinti karaliaus, pernelyg pakelia balsą. Karalius pabunda

Millo Kas čia? Ir kur toks triukšmas? Kas išdrįso? (pašėlęs laksto)

Ak varne, varne.

Truff. išgąsdintas pavojingų žodžių šaukdamas išbėga pro vieną pusę. Brig. dėl tos pačios priežasties – pro kitą. Millo ir toliau pašėlęs kliedi.

kuris iš jūsų rastų

Juodablakstienę juodaplaukę lyg
Varno plunksnos, raudoną tartum
Paukščio kraujas ir baltą lygiai kaip
Akmuo, nukritęs ant kurio jis mirė?
(Atitoksta)
Bet kur esu aš? Vėl atsigavau.
Karti akimirka, kai strėlę aš paleidau.
Nepakeliama ši kančia, sudraskius
Mano gyvenimą. Suglumę valdiniai
Raudom vis skamba rūmai, ir nebėra šalia
Jennaro – brangiausio mano brolio,
Dangus težino, kur jis; galbūt seniai
Jis per mane pražuvo kur audringoj jūroj.

Trečia scena

Tartaglia ir Millo

Tart. (greitai įeidamas) O Jūsų Didenybe, didi naujiena.

Mil. Kokia naujiena? Vėl baisi nelaimė? Sakyk, ministre.

Tart. Palaukit... Palūkėkit... Jitokia didelė, kad aš dūstu... Pasiuntinys atnešė naujieną,.. kad jūsų brolis... (pratrūksta perdėtai raudoti)

Mil. A, jūs verkiate. Manasis brolis miręs,

Ak mano mylimiausias, brangiausias mano brolis.

Tart. Ne, ne ne. Verkiu iš džiaugsmo. Jis netoliese su savo galera, netrukus mus pasieks. Su juo jaunoji princesė, kurią pagrobė iš Damasko kunigaikščio. Jos plaukai ir blakstienos juodos, skruostai raudoni, oda balta – lygiai kaip prakeiktos plunksnos, prakeiktas kraujas, prakeiktas akmuo to prakeikto Varno, skirto visų prakeikčiausiam Monstrui.

Mil. Brangus Tartaglia, ar gali šitaip būti?

Tart. Naujiena kuo tikriausia. Ją atnešė pasiuntinys, Princo sausuma pasiūstas. Sako, kad princas su galera yra Sportelos uoste, ten juos nuo baisingos audros išgelbėjo admirolo Pantalónės narsa, ir nori, kad praneščiau Jūsų Didenybei, jog vos orui pagerėjus iš karto bus Fratombrozoje. Oras puikus, turėtų būti jau netoli miesto.

Mil. O Dangau! Likime! Mielasis mano brolis!

Kiek aš skolingas tau! Tartaglia, skubiai

Lai renkasi dvariškiai. Tegul į uostą bėga

Kas nors stebėt, kada atplauks galera.

Visi tuomet džiugiai jos eisim pasitikti. (išeina)

Tart. O, kiek aistros! Pažiūrėsime į šią retą grožybę, į šitą saulę, trejus metus laikusią miestą sielvarte – ir kodėl? Nes panaši į Varną. (išeina)

Ketvirta scena

Vaizdas į miesto uostą, matyti bokštas su patrankomis.

Truffaldino, Brighella ir sargyba bokšte.

Truf. Ir Brig. Užsimena, kad jie atėjo į uostą dvaro paliepimu pasižiūrėti, ar nepasirodė galera. Truf. Turi ilgą žiūroną, pro kurį karikatūriškai apžiūrinėja priešingą nuo jūros pusę, tai yra Publiką. Juokauja daugiau ar mažiau drąsiai apie tai, ką mato, ypač ložėse. Prieina prie išvados, kad galerų nemato. Brig. Atkreipia dėmesį į jo klaidą, paima žiūroną, žiūri į jūrą ir tolumoje pamato galerą. Truff. atima žiūroną, pažiūri ir sako, kad ten būsias laukys. Brig. sako – ne, galera. Truff. sako – ne, čia žąsis. Brig. tvirtina, kad galera. Truff. vis žiūrėdamas aiškina, kad asilas, tuomet, kad dramblys ir taip toliau. Galerai artėjant Truff. mato vis didesnį objektą ir įvardija vis didesnius daiktus Sargyba skambina varpais ir šaukia iš bokšto: galera. Truff. įsitikina, tarp abiejų personažų dar įvyksta komiška liaudiška scenelė, atitinkanti jų ginčo „svarbumą, tuomet abu bėga į rūmus pranešti, kad galera jau atplaukia.

Penkta scena

Pasigirsta septyni patrankos šūviai iš dar nematomos galeros, jie sveikina tvirtovę. Iš bokšto atsakoma trimis šūviais ir laikantis karinio laivyno formalumų, galera taip pat paleidžia tris šūvius. Girdisi švilpukas ir Pantalonės, šaukiančio ant įgulos, balsas. Pasirodo vėliavomis ir gairėmis papuošta galera, skamba įvairūs kariniai instrumentai. Iš bokšto skamba būgnas. Pantalonei šaukiant ant žemės nuleidžiami laiptai...

Jeina

Jennaro, Armilla ir Smeraldina

Jen. (liūdnas, šiek tiek susijaudinęs) Štai čia, Armilla, mūsų Fratombroza.

Ir čia, šiame mieste, netrukus tapsite jūs mūsų

Karaliene.

Smer. Gražus ir linksmas atrodo

Šitas miestas.

Arm. Gražus. Ir ramų prieglobstį

Mums žada ramioji jūra ir šviesios

Kalvos, ją supančios, ir oras,
Kuriuo alsuojam, ir pažadai, girdėti
Iš kilniausio iš kilniausių – iš Jennaro (Jennarui)
(ironiškai) Bet štai Jennaro vėl užgniaužia kvapą
Ir stengias liūdesį nusišlepti, bet jį išduoda
Neramūs judesiai, atodūšiai slapti, kuriuos išgirdus
Širdis mana sustoja – tai man žada visai ką kitą
Nei laimingas prieglobstis, vestuvės
Ir sostas, ir malonus, ramus gyvenimas.
Jen. (susikaupdamas) Galbūt jūs vis dar savo širdyje
Man neatleidote už tai, kad jus buvau pagrobęs...
Dabar toli jūs nuo gimtų namų, jus supa
Nauji, nežinomi jums žmonės, tad sieloje
Jums neramu, ir protas tuoj pasiūlo
Daugybę įtarimų tame, ką matote,
Ką girdite... (į šalį atidusdamas) Nuosprendis žiaurus –
Aš viską privalau vis slėpti. Tai kančia.
(žiūri už kulisų po to greitai, susijaudinęs).
O štai, Armilla, brangusis mano brolis
Ir jūsų vyras, jis ateina. Labai prašau –
Tegul nušvinta jūsų veidas. Kartybės
Daug patyrė mano mylimiausias Millo,
Daug smūgių, daug kančių ir sielvarto taip pat (bėga Millo link)
Millo, apkabinu tave, bučiuoju.

Šešta scena

Tie patys, Millo, Leandro, Tartaglia ir sargyba.

Mil. Brangus ir mylimas

Jennaro, mano broli, kas atveda tave

Ir vėl į mano glėbį! (apsikabina ir pasibučiuoja meiliai ir švelniai)

Lean. (Tartagliai) Tai tikras pavyzdys brolystės.

Tart. Pancrazio, mano broli išdavike, kur tu esi? Tu pavogei viską mano namuose ir aplink namus, ir aš turėjau viską išsiparduoti iki paskutinių kelnių.

Mil. (žiūrėdamas į Armillą su džiaugsmu ir pasigerėjimu) Ar tai jinai?..

Jen. Taip, ši princesė

Yra Armilla iš Damasko, jums įteikiu ją.

Mil. Ji nuostabiai graži. (sau) Štai skruostai

Ir plaukai, blakstienos nuostabiausios,

Kurių aš taip seniai kentėdamas geidžiau,

Kurių taip troškau, bus mano pagaliau.

Užplūsta džiaugsmas, rimsta man krūtinė

Ir žlugdanti kančia apleidžia mano iškankintą

Širdį. (garsiai) Ak leisk dar kartą man tave, brolau,

Nuoširdžiai apkabinti (apkabina Jennaro).

Smer. (tyliai Armillai) Karalius jums patinka?

Arm. (tyliai) Patinka.

Mil. Jūs, Tartaglia, paskubėkit

Į rūmus ir pasirūpinkit, kad juos

Tuoj pat išpuoštų. O jūs, Leandro,

Į šventyklą eikit. Tegul žyniai parengia

Altorių ir viską, ko vestuvėms reikia.

Tart. (sau) Oi oi kaip skubam! Jis sveikas, jis pasveiko! (garsiai)

Skubu aš vykdyt jūsų paliepimo. (išeina)

Lean. O aš lekiu šventyklon. (jau žengia)

Jen. (susijaudinęs) Ne, palauk, Leandro... (Millui)

Iškart atvykus?.. Taip greit, brolau?..

Mil. (kiek nustebęs) O kas trukdo?..

(Armillai) Jūs, o princese, mano nelaimę

Pavertėt tikru džiaugsmu. Kas man nutiko,

Jau jums apsakė mano brolis. Jau mane gydo

Šitie plaukai, blakstienos, baltas veidas,

Artumas jūsų. Ir aš gailiuos tiktai,

Kad dėl manęs jūs buvot pagrobta

(kaip vaistas nuo sunkios ligos, kurią žvaigždė
Pikta man lėmė) ir tai dabar jus
Skaudina. Aš nuolankiai prašau, kad jūs
Atleistumėte man ir siūlau jums karaliaus
Ranką. Aš siūlau vyrą jums galbūt kol kas
Jūsų nemėgstamą, bet jojo širdyje
Troškimas dega, kad iš tikrųjų taps
Vertu kilniausios jūsų sielos, ir jei
Priimsit jį, tuomet tikrai bus įžiebtos
Šventosios ugnys, ir tapsit jūs mana žmona.

Laiminga valanda, kurios aistringai
Ir seniai geidžiau! Iš jūsų lūpų nuskambės
Man nuosprendis – gyvent ar mirti:
Aš nesiimsiu prievartos ir mirt gebėsiu.

Smer. (tyliai Armillai) Gražus, patinka jums, švelnus ir malonus,
Karalius jis ir –avisi jums – ko laukiat?

Arm. Millo,
Esu aš jūsų, sutinku, ir pasirengus
Žengt prie altoriaus, tuoktis.

Mil. O kilnioji,
Tauri princese! Jūs, Leandrai,
Ją palydėkite į rūmus, kad ji galėtų
Ten pailsėti. Tuotarp tegul žyniams
Įsakymas bus perduotas.

Smer. (tyliai Armillai) Nagi, linksmiau,
Linksmiau jau eikim.

Arm. (tyliai) Ak mano Smeraldina,
Nenori to širdis (Lydimą Leandro, nusilenkusi ir metusi įdėmų žvilgsnį į Jennaro, paskendusį gilioje
melancholijoje, išėina).

Smer. (Į šalį) Ją atjaučiu.
O jei žinotų pranašystes!.. Matau tikrai,
Kad tikra tai... O galbūt vien tik pasakos.

Vestuvėms netrukdykim. (išeina)

Septinta scena

Millo, Jennaro, vėliau Pantalone ir tarnai.

Mil. (Jennarui) Kodėl norėjote

Jūs mano laimė ir paguodą

Atidėti, o Jennaro?

Jen. (liūdnas ir suglumęs) Maniausi aš,

Kad po ilgos kelionės...Ak, gana... Tiek to (į šalį susijaudinęs)

O Dieve! Žiaurus Norando! Tylėti privalau!

(Matydamas iš galeros išeinantį Pantaloną ir tarnus su žirgu ir sakalu tęsia sumišęs)

O štai ir sakalas, štai pasirodė žirgas,

Akimirka sunki. Jupiterio šaukiuos –

Išgelbėk ir mane ir brolių ar padaryk kaip nors

Kad nuosprendžio baisaus išvengti sugebėčiau.

Mil. (stebėdamas brolių – sau) Kas mano broliui? Jo neatpažįstu.

(prieina tarnai su sakalu, su žirgu, šis šoka. Pantalonei davus ženklą jie sustoja nuošaliau. Pantalone pagarbiai prisiartina)

Pant. Ar leisite vargšui seniui netikėliui savo šeiminkams pabučiuoti ranką? (Bučiuoja Millo ranką)

Mil. Netikęs jūs? Bet iš visų dvariškių

Jūs Millo laiko naudingiausiu dvariškiu.

Narsa jūsiškė jūroje audringoj

Išgelbėjo man brolių ir Armilą –

Gyvastį karaliaus.

Pant. Dangus, kuris jums linki tikrai gėrio, mano menkiems gebėjimams padėjo. Dėkokite pirmiausia dangui, po to princo Jennaro drąsai, meilei, širdžiai ir retai broliškai stiprybei, kuriam, tebus man leista pasakyti teisiai iš pačios širdies, jūs niekada negalėsite atsilyginti.

Mil. Taip, pripažįstu. (stebėdamas sakalą ir žirgą)

Bet aš jaučiu ir vėl silpnybę, pabudo

Mano aistra medžioklei. Koks ristūnas,

Koks sakalas – dvi tikros puikios retenybės,

Jos mano aistrai pasitarnaut tikrai galėtų.

Kam priklauso? (Jennaro atrodo sunerimęs)

Pant. Kam? Jūsų broliukui, kuris galvoja vien tiktai, kaip atspėti, kas dar galėtų pamalonint kitą savo broliuką.

Mil. Dėkingas jums nepaprastai.

Gyvūnai šie taip brangūs jūsų broliui.

Jen. (sau susijaudinęs) Tuoju nuosprendis baisus įsigalės.

Drąsos. Taip, štai, matot, sakalas

(ima sakalą)

Reto puikumo tatau paukštis, aš noriu

Jums jį įteikti tiesiai į rankas.

(Žengia su sakalu link Millo)

Mil. (Patenkintas prisiartina priimti paukštį)

Puikus jis.

Aš dėkingas!..

Jen. (Susijaudinęs į šalį) Išgelbėsiu akis

Aš savo broliui (įteikia Millo sakalą ir tuo pačiu metu išsitraukia iš makštų prie diržo durklą, juo nukerta sakalo galvą, smarikai ją meta į žemę ir lieka prislėgtas.)

Mil. (Nustebęs) O ką gi šitai reiškia!?

Pant. (Apstulbęs) Ką po velnių padarėte? Šitokį puikų sakalą, dobusį tetervinus uodega? Vargšelis aš! Aš išprotėjau, nieko nesuprantu.

Mil. (Globėjiškai) Jis buvo jūsų, broli. Jei buvo toks brangus

Galėjote turėtis. Aš vis dėlto jūsų valdovas,

Taip, brolis, bet dar ir karalius.

Jen. (Sumišęs) Atleiskite...

Toks šėlsmas... Ir entuziazmas (į šalį neviltyje) Paslaptis karti!

Ir negaliu atskleisti jos! (Švelniai) Lai žirgas šis,

Puikesnis už visus kitus, atstoja jums

Negyvą sakalą. Kurį apžergęs,

Pajutęs, koks šis žirgas sumanus,

Ristūno tokio niekas neturėjo, ir pamiršit

Šią netektį, kurios priežastimi buvau aš

Bei mano siaučianti aistra.

Mil. (sau) Tai klijedėsys.

Aš nebesuprantu (Jennarui) Taip, šitą žirgą

Priimu, juo josiu. Ir iki rūmų aš

Patikrinsiu, ko vertas. O jūs mano karietoj

Keliausite kartu su mūsų admiralu.

(Tarnai atveda žirgą, Millo ima už pavadžio ir rengiasi šokti balnan)

Jen. (sau su siaubu) Suteikite, Dievai, jėgų manajai rankai,

Kad nuo mirties išgelbėčiau aš brolij.

Pant. Palaukite, Jūsų Didenybe, suteikite man garbę palaikyti jūsų balnakilpę (ima balnakilpę, Millo kelią koją į kitą kilpą ir tuo metu, kai jis jau beveik įsėdęs į balną, Jennaro staigiai ištraukia kardą ir vienu smūgiu perkerta priekines žirgo kojas, šis krinta ant Pantalonės ir prispaudžia jį prie žemės). Ei, a girdit, padėkit. Na bet ir reikalai! Sakė gi man vienas astrologas: kraustykitės iš proto dėl savo laivų ir laikykitės atokiau nuo arklių. (Tarnai jį ištraukia iš po žirgo, ir šlubuodamas eina šalin) Sargyba, žmonės, tik jau žiūrėkit, kad broliai nesusirietų. (išeina)

Mil. (Išdidžiai) Brolau, aš suprantu, taip stengtis vėlinti

Manąsias vestuves ir taip keistai mėginti

Mane įžeisti ir pažeminti su savo dovanom

– Tai tik atskleidžia aiškiai, kaip akilai,

Beprotiškai, nederamai jūs mylite Armillą,

Todėl krūtinėj jūsų dega vien neapykanta juoda.

Jus myliu, broli, bet mano meile jūs

Tikrai nepiktnaudžiaukit. Nedrįskit peržengti ribų

Savojoj beprotybė. Karalius jus mokės nubausti.

(į šalį) Koks įtarimas!.. Pavydas tarsi ledas kausto,

Širdis man lydos. Armilla pernelyg graži,

Jennaro – mano brolis, bet meilė niekada nepaiso

Nei giminystės, nei kivirčų, nei garbės, nei pykčio.

Ak aš jaučiu, kaip mano venomis ugnis gryna srovena.

(Įnirtęs išeina su sargyba)

Jen. Ak broli... Millo... O Dieve! Įnirtęs jis išeina,

Ir nieko pasakyti negaliu – kai galvą aš kirtau

Tam sakalui ar kojas žirgui tam,

Aš gelbėjau brangias akis, gyvybę

Saugojau, o broli. O jeigu paslaptį

Atskleisčiau, kad galėčiau pasiteisint,
Akmeniu iškart pavirsčiau. Ne, kantrybės
Vėl ir dar kantrybės. Kažin, kaip bus
Kai tuoksis pagaliau jis su Armilla,
Kaip man pavyks nuo to siaubingo monstro
Išgelbėt brolių? Visa savo dvasia
Aš stengsiuos padaryti viską, kad sugriaučiau
Norando galią. Aš viską padarysiu,
Gal žūsiu pagaliau, bet brolių išvaduosi.

TREČIAS VEIKSMAS

Rūmų salė

Pirma scena

Millo ir Armilla

Mil. Armilla, brangiausioji širdies dalele,
(karštai) Armilla, kančia ir skausmas širdyje,
Daugiau nebegaliu...

Arm. Kas jus šitaip neramina?

Mil. Jennaro, mano brolis, myli jus. O jūs,
Žiaurioji, viską žinot ir nuo manęs jūs slepiat
Tai, ką jei žinočiau, būčiau pasmerktasis,
O nežinojimas mane į pražūtį siaubingą
Nuolat stumia.

Arm. Koks pamišimas,
Millo, jus apsėdo?

Mil. Žiaurioji! Aš nesu beprotis,
Jums žinomi akibrokštai, ir brolio
Įžūlumas kalbant su manim akivaizdus.
Dabar ištikimi mano ministrui jį matė
Po rūmus vaikščiojantį liūdną, mąslų,
Tarsi ne savas buvo. Tik dūsavo ir verkė.
Tik dūsavo skausmingai, o ašaros karčiausios
Vis veržės iš akių. Jų nenuslėpsi.
Nuimkit nuo pečių man šitą kraupią
Ir sunkią naštą, papasakokit viską.
Ir smokit mirtinai.

Arm. Aš nepaneigsiu,
Millo, jis elgiasi keistai ir šitos
Ašaros, atodūsiai, apie kuriuos jūs kalbat
Įtartini man. O širdis manoji
Jums atvira. Aš dievinu jus, Millo,

Jei jus apgaulinėju, tegul Dangaus žaibai
Sudegina mane. Esu aš pasirengus
Vedyboms. Aiškiau ir atviriau įrodyt
Mano meilę aš ir nesugebėčiau.
Galbūt keista jums pasirodys ši staigi
Ir šitokia stipri aistra, toks rimtas
Potraukis, kurį jaučiu, šiek tiek romantiškas
Ir gal netikras. To priežastis tikriausiai
Didžiąją dalimi yra tik jūsų brolis,
Kuris per tas kelias dienas kelionėj
Man pasakojo apie jus spalvingai ir šiltai,
Ir visą laiką – nuoširdžiai, šiltai.
Ir apie puikią išvaizdą, ir gerą būdą,
Atvirą širdį, tvirtą pastovumą
Jis vis kalbėjo, taigi aš anksčiau
Nei pamačiau jus, buvau jau sužavėta,
Pamilusi buvau. Ar už šį rūpestį nuoširdų,
Uolumą ir atsidavimą jums jūs savo brolių
Tikrai galėtumėt pasmerkti?
Tiek apie jį galiu aš tarti.
Mil. Na bet kodėl jis elgesiu keistu
Ir savo kalbomis mane įžeidinėja?
Kodėl jis dūsauja? Kodėl jis stengias
Vedybas mūsų suardyt? Armilla,
Išties užklupo jį staiga aistra kažkokia,
Ir kažkodėl atskleisti nieko negali jis
Nei jums, nei man, todėl taip ir kankinas
Pasitraukęs nuošliau. Bet štai ir jis.
Širdie mana, dėl meilės tos, kurią man rodot,
Kurios nesu aš nusipelnęs, dėl švento ryšio,
Kurį žadu jums, jį nutrauks tiktai mirtis,
Prieš žengiant mums šventovėn pasistenkit,

Kad jums atskleistų tiesą, o aš klausysiuos
Kur nors čia pasislėpęs. Tegul nežeidžia jūsų
Pavydas, šitaip graužiantis mane,
Nenuraminama ir valdanti aistra
Turėti jus, bet džiaugtis tuo ramybėj. (Pasislepia)
Arm. Taip padarysiu, jūs manęs nežeidžiat.

Antra scena

Jennaro, Armilla ir pasislėpęs Millo

Jen. (paniūręs nepastebi Armillos, sau)

Lig šiol vis man pavykdavo išplėsti
Brolį iš mirties nagų. Dabar vestuvėms
Jau rengiasi žyniai, o aš nesurandu
Nė vieno būdo jį išgelbėti iš spąstų,
Klasta žiauraus Norando paspęstų,
Ištaukti jį. Koks silpnas žmogaus protas!
Ir visą mano kūną purto drebulys!
Žiauri kančios manosios priežastis,
Atskleist jos negaliu! (Pamato Armillą ir persigąsta) O Dieve! Čia Armilla!
Ar ji mane išgirdo? Ir štai jau siaubas
Suspaudžia širdį, ir atrodo, kad tuoju
Aš akmeniu pavirsiu.

Arm. (Prisiartindama prie jo) Ar taip atrodo,
Jennaro, tavo džiaugsmas, tavo laimė,
Kai jau čia pat tos lauktosios vedybos?
Atodūsiai, dejonės, įžeidimai,
Ir keistas elgesys, ir erzinimai,
Įžiebiančios ginčus? Ar taip ir švęsim
Brolis vestuves? Tas vestuves, kurių
Jūs taip ilgai norėjote, ir taip ilgai
Jų siekėte, tiek rūpinotės, kad jūsų
Brolis vestų? Ar mano pirmos dienos

Rūmuos turėjo būti tiek laimingos?
Sakykit tiesą man, Jennaro, galbūt
Jūs taip siaubingai bijote Norando,
Mano tėvo, ir jo baisiausios galios,
Kuri jus verčia kraustytis iš proto?
Sakykit tiesą man.

Jen. (Sau, susijaudinęs) O Dieve! Girdėjo
ji mane. (Garsiai, su dirbtiniu nuoširdumu) Na kokios paikos mintys,
Armilla, jus aplankė, kam taip tuščiai
Kalbėti? Ko mums bijoti, esam
Mes saugūs rūmuos.

Arm. Ir vis dėlto, kas verčia
Jus elgtis taip keistai, nekantriai ir staiga
Ardyt ramybę mano ir griaut ramybę
Jūsų brolio, ardyti būsimąsias vestuves?
Sakykit tiesą man. (Švelniai) Galbūt... Išstarkit,
Sakykit tiesą man. Galbūt jus sužavėjo
Manasis veidas, mano veido bruožai,
Ir netikėta meilė bei keista
Jus trikdo taip? Ak ne, ne tai, Jennaro,
Žinau, blogai galvoju...Ar tiesa? Jūs Millo,
Kurį taip mylite, tokios niekšybės niekada
Nepadarysit, ak Jennaro... Juk tiesa? Jūs Millo,
Kuris yra jums lyg gyvybė, kuris jums rūpi,
Nenužudysite?.. Tiesa?.. Jūs verkiat!
O Dieve, ką matau? Jūs verkiat!

Jen. Armilla,
Jūs sakote netiesą. Myliu brolių
Labiau nei savo kūną. Ir aš žinau,
Kas jus mylėtų turėčiau – brolio žmoną...
(j šalį su nerimu)
Išsidaviau... Kokia kančia! Ir skausmas!

(Armilai) Aš nieko pasakyt daugiau jums negaliu...

Ir nesakysiu... (Klaupiasi) Tiktai maldausiu jūsų

Kuo nuoširdžiausiai, iš visos širdies –

Vardan tos jūsų meilės broliui, ir to skausmo,

Taip draskantį mane, jei esat gailestinga,

Nukelkit vestuves, savęs jūs mano broliui

Aukoti neskubėkit...

(Verkdamas ima Armillos ranką)

Mil. (Pasirodo įniršęs) Ak išdavike, tu

Man ne brolis. Armilla, šventykloj laukiu.

Altorius parengtas. Tikrai aš sugebėsiu

Apsaugot jus nuo kėslų ir nuo įžeidimų

Varžovo, tuo niekšingesnio, kad jis mano brolis,

Ir apsiginti. Tuo pat visiems aš tai, kas reikia,

Įsakysiu. Jei tik jis drįs iškrėsti ką,

Pražus. Drebėki, broli. Jau eikim,

Naktis tuojau užklups, ir nekantrus

Kenčiu aš nuo delsimo. Eikime, Armilla.

Arm. (Į šalį) Tai skausmo bus vestuvės, o ne džiaugsmo.

(Išeina su Millo)

Jen. (pašėlęs) Tai nuosprendis! Likimo neišvengsim!

Prakeiktas Varnas! Ir tegul prakeiktas būna

Tas mirksnis, kai pašautas mano brolio

Strėlės jis krito. Štai žvelgia į mane

Su neapykanta šlykštėdamasis mano brolis,

Armilla ir dvariškiai, visi žmonės.

O aš esu nekaltas. Ko vertas nekaltumas

Jei apie jį neleista niekam prasiatarti. (verkia)

Trečia scena

Prasiskleidžia dalis uždangos ir stebuklingu būdu pasirodo Norando.

Norando ir Jennaro

Nor. Tai prasitark. Ir marmuru kiečiausiu

Greitai pavirsi.

Jen. (Išsigandęs) Norando, tu! Bet kaip?

Atsiradai tu čia?..

Nor. Neklausk manęs tokių dalykų.

Galiu aš viską. Tu nužudei ir sakalą,

Ir žirgą, sukeldamas man baisų pyktį,

Mano krūtinėj jis liepsnoja. Nutolinai tu

Mano kerštą, bet neišvengiamas jis bus,

Ir naktį šią tavasis Millo drakono

Bus suėstas pagaliau. Arba gali

Tu paslaptį atskleisti – ir tuojau pavirsi

Tavasis kūnas akmeniu šaltuoju. Pasaulis žus,

Bet už išdidųjį Norando, kurį tu įžeidei, atkeršyta

Vis viena bus. (Rengiasi eiti)

Jen. (Maldauja) Norando... O Norando... Pone...

Nor. Tavęs aš neklausau. Bus pamoka tau, moterų grobikė.

(Žengia į sieną, ši užsidaro).

Jen. (Neviltyje) Mano nepermaldaujamas priešė,

Kankintojau iš pragaro, nelyg šešėlis

Tu persekioji vis mane, ir skausmas,

Siaubas, juoda baimė įsikuria manoj krūtinėj,

Smegenyse – nuodingųjų gyvačių kamuolys.

Ketvirta scena

Pasirodo Pantalone su balta juosta aprišta galva, ją pridengia beretė, kita juosta, permesta apie kaklą, prilaiko ranką.

Pantalone ir Jennaro

Jen. (Karštai) Ak mielas, ištikimas seni. Dabar jūs vienas,

Esu aš tikras, mane temylit. Bet kodėl

Jūs čia? Man pasakojo, koks jūs silpnas,

Žirgo partrenktas ir kad chirurgai jūsų

Ranką gydo. Buvau ašai priežastim

Ir jūsų negandų. Todėl labai prašau

Atleist, bičiuli.

Pant. Kad aš atleisčiau! Jūsų tarnas? Žmogus, jus dievinantis? Jus auginęs? Tas, kurio širdis iš Džiudekos? Tikra tiesa, aš pakliuvau į chirurgo rankas, jis man sutvarkė ranką, ji buvo išnarinta, uždėjo kompresą ant galvos, ji šiek tiek praskelta, kaip matote (Pakelia beretę ir rodo) Jis man ištepė visą kūną, šis visas buvo vienos mėlynės, negalėjau pajudėti, negalėjau kvėpuoti, bet žodžiai... Žodžiai, brangus sūnau, galios turi daugiau negu visi pasaulio tvarsčiai. Kiekvieną akimirką girdi: „Rūmuose broliai kivirčijasi. Karalius įniršęs. Princas jį įžeidė šimtu būdu. Jie barasi. Karalius grasinosi atimti princui gyvybę. Tragedija neišvengiamai artėja. Visas miestas šnabždasi.“ Tokie vaistai, aišku, blogesni už ligą, bet jie privertė mane lipti iš lovos, privertė mane užmiršti skausmą, ir davė tiek jėgų vargšui ligotam nenaudingam, bet turinčiam širdį seniui, kad sugebėjau ateiti jus pamatyti, ateiti išgirsti iš jūsų lūpų apie šio sąmyšio priežastis, kad galėčiau patarti tikrai nuoširdžiai, su tikra meile, kad atiduočiau mano menko gyvenimo likutį jums tarnaudamas, jei nieko kito negaliu padaryti.

Jen. (Į šalį, sujaudintas)

Mane sujaudino vargšas senolis.

(Garsiai) Neverkit, Pantalone. Ką pasakojo

Jums – tiesa, bet verkt dėl to turėčiau aš

Tiktai, tikrai kiti raudoti neturėtų.

Pant. Sūneli brangus, brangi mano širdele. Ak atleiskite, kad su jumis kalbu lyg būtume lygus, o ne kaip valdinyš ir tarnas. Pasakykite viską man. Iš kur tie jūsų netikėti išsišokimai? Šitie akibrokštai? Kodėl įžeidinėjate savo brolių? Brolių, kuris buvo vienintelė jūsų meilė. Jei kas nors spaudžia jums širdį, jei jūs dėl ko nors įžeistas, atskleiskite man tai. Ir jeigu jūs teisus, aš, nors ir esu toks senas, kokį mane matote, pats pirmas jums pasiūlysiu garbingą, kilnų ir vertą jūsų būdą atsisteisti. O skersti sakalą kito rankose, kapoti kojas žirgui, kai kitas ant jo sėda, atleiskite, bet Džiudekoje tai vadintume niekšybe, skerdiko kerštu, bet ne princo – o jūs juk princas. Jei esu nors kiek jums nusipelnęs, jei mylite savo garbę, jei jūsų nedžiugina vargšo senio, jums norinčio gero, mirtis, išsikalbėkite, suteikite man garbę... suteikite man garbę ir pasitikėkite manim. Neleiskite, kad mirčiau stebėdamas, kaip artinas nelaimės, apie kurias vien pagalvojus jaučiu, kaip širdį man perveria šimtas durklių. (Verkia)

Jen. Brangusis drauge ir kilnus senoli,

Retas tikros tarnystės pavyzdys,

Garbė jūs esat miesto gimtojo.

Jūs bandote kančias mano sumažinti,

Bet tiktai dvigubinat jas, mėgindamas

Surasti priežastį kamuojančio jus liūdesio.

(Į šalį) Per daug kalbu – jau stingsta mano kraujas.

Pant. Palikim tai, brangusis. Nustokime kalbėti kaip orakulai, atskleiskite man viską. Pabaikim šitą barnį. Duokite man ranką ir eikime kartu į Šventyklą, ir ten prie visų susirinkusių paspoksoti į vestuves žmonių pasirodykite linksmas, apkabinkite savo gimtą brolių, kaip reikiant jį pabučiuokite, kad prikąstų liežuvius visi paskalų skleidėjai, pavydintys santarvės ir taikos.

Jen. (Susijaudinęs) Vadinasi, mano broliu jau Šventykloj,

Vestuvės jau prasideda, ar taip?

Pant. (Nustebęs) Viešpatie!.. Nieko sau!.. Ką aš girdžiu – nejau jums nepatinka šios vestuvės?.. O gal jaučiat meilę jai... O ne!.. Kas žino? Kodėl ne? Jūs jaunas... Ir kartais nepavyksta išsisaugot... Kodėl man nepasakėt, kol buvome galeroj? Tuomet galėjome pasukti kiton pusėn, galėjom plaukti... Ką aš žinau? Kad ir į Džiudeką.

Jen. (Sau) Nė vieno žodžio negaliu pratarti,

Atrodo lyg Norando vis matau, tarytum

aš šaltu akmeniu virstu. Turiu galvot,

Kaip man išgelbėt brolių ir tikrai apie tai

Turiu galvot. (Garsiai) Gerasis Pantalone,

Žinau, dabar aplink mane visur vien priešai.

Jie prieš mane visi. Tikrai jūs vienas

Mane dar mylit. Aš Dangumi prisiekiu jums,

Kad brolių savo myliu aš labiau nei save patį,

Armilą myliu tik kaip savo svainę,

Kad negalėjau nedaryt, ką padariau.

Dabar tylėsiu. Ir savo garbę, šlovę savo,

Ir nekaltybę aš patikėsiu jums,

Nes mylite. Paliksiu jus. (Į šalį) Dangaus pagalba

Įkvėpė mane. Išgelbėsiu aš brolių

Arba dėl meilės jam prarasiu pats gyvybę. (ketina eiti)

Pant. Ne, ne aš eisiu su jumis, noriu likti su jumis. Sustokite, paklausykite – sakykit man...

Jen. (Įsakmiai) Aš įsakau jums. Likit čia. Sudie. (Išeina)

Pan. (Gūžtelėdamas pečiais) Aš pasiliksiu. Aš esu tarnas. Turiu paklusti. Bet kokios čia paslaptys?

Aš Dangumi prisiekiu jums,

Kad brolių savo myliu aš labiau nei save patį,

Armilą myliu tik kaip savo svainę,

Kad negalėjau nedaryt, ką padariau.

Na ir pabandyk atspėti. Aš nieko nesuprantu. Čia kažkokia velniava, bet prisiekiu visu savo gyslų krauju, kad jis sako tiesą. Aš jį pažįstų nuo mažumės. Aš jį užauginau. Visada nuo pat kūdikystės jis buvo tikras nuoširdumas, niekuomet nesugebėjo net pratarti jokio melo. Jei sudaužydavo puodelį, nušvilpdavo obuolį ar kur prišlapindavo, niekuomet nesugebėdavo pasiteisinti koku pramanu – kaip jį mokė geraširdė mano žmona, jo auklė – kad tai padarė katinas, tarnaitė ar šuniukas. Dieve saugok, ne, jis iškart sakydavo: „Tai aš, prašau jūsų atleisti, daugiau taip nedarysiu.“ Ir taip nuo pirmos dienos, kai pradėjo kalbėti, iki dvidešimties metų jis niekada nesugebėjo pratarti jokio melo. Žinau, kiek jam kainavo pagrobtį princesę apgaule. Bet jo brolio gyvybė buvo pavojuje, reikėjo tai padaryti. Jupiteri, parodyk man būdą apginti nekaltą, to negaliu įrodyti, bet esu tikras, kad jis nekaltas. Vargšelis! Jis man save patikėjo, tik man vienam. Visi jį paliko, mano brangiausią.

Penkta scena

Leandro ir Pantalone

Lean. (Įeina susijaudinęs) Sakykit, Admirole, ar nematėt Princo Jennaro?

Pant. (Nustebęs) Kodėl jūs manęs klausiate?

Lean. Nes toks įsakymas Karaliaus.

Pant. (Į šalį) O vargšas aš! (Garsiai) O koks buvo įsakymas, brangus pone Leandro?

Lean. (Susierzinęs) Jūs matėt jį ar ne?

Pant. Mačiau jį, bet malonėkite man pasakyti, kas jums įsakyta.

Lean. Kur jis nuėjo, jeigu aš

Jo niekaip nerandu?

Pant. Jeigu žinočiau, kas jums įsakyta, galėčiau papasakoti.

Lean. Įsakymo Karaliaus

Nebuvo visko jums atskleisti.

Mokėsiu jį surasti ir be jūsų. (Paskubomis išeina)

Pant. O šunys, šunys! Greičiausiai tas įsakymas griežtas ir žiaurus. Jį persekioja, jį nori suimti.

Šešta scena

Tartaglia ir Pantalone

Tart. (Įeina susijaudinęs) Admirole, ar nematėte Leandro?

Pant. Taip, mačiau jį. O kam jis jums? (Pašaipiai) Jūs toks linksmas lyg eitumėt į vestuves. Turbūt jūs jam turite kokių gerų naujienų.

Tart. Kur jis nuėjo? Greitai pasakykit. Aš turiu karaliaus įsakymą.

Pant. Brangus Tartaglia, jei jūs mano draugas, jei likite man gero, pasakykite, kokius gavote įsakymus.

Tart. Man nesunku, tuoj pasakysiu. Leandriui įsakymas buvo suimti Prinčą jo kambariuose. Aš gavau didesnę dozę – Karalius neramus, jam to neužtenka, jis nori, kad princas tuoj pat būtų nugabentas į Verksmo salą ir ten uždarytas.

Pant. Į Verksmo salą! Karalius prieš tiek padariusį brolių? Prieš savo kraują? Toks žiaurumas? Vargšas nekaltasis!

Tart. Nekaltasis? Jis papjovė sakalą brolio rankose, nužudė žirgą po juo, bet tai jūs turėtumėte atsiminti – ta proga jūsų ranka tabaluoja po kaklu ir galva praskelta.

Pant. Tai nieko nereikia. Niekas nežino, kodėl taip padarė, aš žinau, tai yra nežinau, bet žinau, kad yra nekaltas.

Tart. Bet po visų šitų akibrokštų Karalius jį užklupo ant kelių priešais Princesę, jis jai bučiavo ranką, ją glamonėjo ir verkdamas jai sakė: „O mano džiaugsme, mano gyvenime, netekėkite už mano brolio, jeigu nenorite, kad aš mirčiau.“ Tai toks nekaltumas?

Pant. (Į šalį) Po velnių! Tai tikrai rimta. (Garsiai) Ar tai svarbu? Ką mes žinome apie tas paslaptis?

Tart. Paslaptis! Čia nieko nereikia aiškinti. Karaliui kilo didžiulių įtarimų, tuo didesnių, kad nepamatė jo palydoje Šventykloje, ir gerai daro nusprendamas pašalinti brolių, kuris gali griebti ir didesnių žvėriškumą, ir net iš pavydo užmušti jį kartu su žmona lovoje. Visi rūmai pasipiktinę ir įnirtę ant Princo, o liaudis susijaudinus. Tokiai aguonai reikia skinti galvutę. Bet jums praskelta galva, todėl turėtų tabaluoti smegenys, užtai ir kalbate kaip beprotis.

Pant. O jūs man panašus į ministrą-išdaviką, juodos širdies žmogų, vieną iš tokių, kurie vos kas šaukia – kaip sako patarlė – kad šuo pasiutęs, žmogų, kuris vien tik maitina Karaliaus aistras, kad tik pačiam geriau klotųsi, kuris vietoj to, kad pylęs vandenį, įpučia ugnį, kuris, matydamas, kad atsiranda pyktis ir kyla kivičas tarp vieno kraujo giminių, tarp brolių, taip mylėjusių kits kitą, galvoja, kaip pasipelnyti iš šitos naujienos, nors jis turėtų raudoti, jam turėtų plyšti širdis, kaip ji plyšta man, vargšui seniui, nebeatirsiančiam taikos, galbūt šį vakarą neteksiančiam gyvybės, kai jausmas šis prislėgs.

Tart. Nors ir labai mane čia įžeidinėjote, brangus Admirole, man irgi ašaras spaudžiate, nes žinau, kokią meilę jaučiate Princui Jennaro. Bet kaltas ne aš, kaltas jis. O Jo Didenybės įsakymus privalome vykdyti.

Pant. Taip, tiesa, savo Karaliui reikia paklusti. Bet tik aš vienas šiuose rūmuose, tik vargšas džiudekietis, pamėginčiau nuraminti mano Karaliaus dvasią, ir jei jis atkakliai ir toliau eitų prieš brolių, mieliau atsisakyčiau pareigų, prarasčiau padėtį, sutikčiau, kad kojas man sukaustytų grandinėmis, nei būčiau pasiuntinys, pranešantis berniukui naujieną apie tokią nemalonę, tokią nelaimę.

Tart. Bet Neapolyje, brangus Pantalone, auklėjimas kitoks nei jūsų Džiudekoje, ir Karaliaus įsakymus įprasta vykdyti greitai ir be tokių didvyriškumų.

Pant. Tai vykdykite juos. O aš, kilimo iš Džiudekos, kaip matote, pone, dar parodysiu jums, kaip reikia atsisakyti patogumų ir turtų, kad savo dienas baigtum tremtyje, visada šalia vargšo nelaimėlio, visų palikto, bet visuomet būsiančiu mano gyvastimi.

Septinta scena

Truffaldino, Tartaglia ir Pantalone.

Truf. Įnirtingai įeina, klausia, ar jie jau žino apie didžiulį įvykį. **Pant.** Klausia, ar nebus princas susitaikęs su broliu. **Tart.** Klausia, ar Jennaro nebus pasielgęs dar kaip nors žvėriškai. **Truf.** Atsistoja į deklamuojančio tragiko pozą ir iškilmingai pradeda: Tuomet, kai žmonės susijaudinę... Nutraukia eiles, ir maldauja jo nepertraukinėti, kadangi toks poetas jam pasakojimą sudėliojo eiliuotai, kad galėtų išgarsėti, o jis tikisi, kad ją moka atmintinai. **Pant.** Tegul tik jis baigia greičiau, kadangi laukia didžiulės nelaimės. **Tart.** Nes laukia naujos Jennaro beprotybės. **Truf.** Vėl bando būti rimtas, bet tai atrodo komiškai, ir tragiškai iškilmingai su būdingu jo charakteriui negrabumu akademiškai gestikuliuodamas deklamuoja šitą pasakojimą.

Tuomet, kai žmonės susijaudinę būriais

Skubėjo į didingąją Šventyklą

Tuoktuvių laukti, o žynys orus

Stovėjo prie altoriaus. Karalius Millo

Už rankos laikė savo brangiąją Armillą,

Ir skambant dūdoms, gaudžiant vamzdžiams,

Garsiems timpanams darniai griaudžiant

Melodijai galingai skambant pagaliau

Jie buvo sujungti. Bet kas gi tai –
Staiga šventykloje apuokai ir kiti nakties skrajūnai,
Liūdny žinių nešėjai, jie skrajoja
Palubėj ir ūbauja liūdnai, ir jų balsai
Graudingi pasklinda visoje šventykloj.
Ir šimtas dar šunų, po to dar šimtas laksto
Šventykloje, kraupiais balsais jie staugia.
Nuo sienų išpuoštų nukrinta veidrodis, pažyra
Į tūkstančius smulkiausių gabalėlių,
O druskos indas, iki tol ramiai
Stovėjęs ant altoriaus, apvirsta ir druska pažyra.
Ir štai tuomet ant garbanų jaunos valdovės
Didžiulė nutupia atskridusi pelėda,
Ant karalienės ji galvos sau įsitaiso,
Aštriais nagais jos juodus plaukus drasko
Ir jos šukuosena didinga griauņa.
(nusibraukia prakaitą).

Pant. Nekantrus klausia, kuo gi viskas baigėsi. Truf. Sako, kad pavargo kalbėti eilėmis, bijo jiems nusibosti, ir jo personažui visai netinka pasakoti eilėmis, todėl baigs proza. Karalių ir tautą sujaudino kraupūs ženklai. Leandro priėjo prie karaliaus ir pranešė jam, kad Jennaro neįmanoma niekur rasti. Karaliui kilo rimtų įtarimų ir baimė, kad brolis sukels maištą. Įsakė kariuomenei ginkluotis, liepė visam Dvarui būti budriems šią naktį, o pats pasitraukė su žmona į savo vedybinius kambarius ir taip toliau. Pant. Jį apima neviltis, kad Jennaro nežinia, kur, svarsto, ar tik nenuėjo skandintis ir garsiai gailėdamas jo išeina į vieną pusę. Tart. Sužinojęs, kad naktį teks budėti, ketina pasirūpinti stipraus tabako, jam padedančio neužmigti, išeina į kitą pusę. Truf. Išeina parengti savo medžioklinių šunų, kurių gali prireikti šiąnakt, jei Jennaro išprotėtų.

KETVIRTAS VEIKSMAS

Rūmų prieangis, gilumoje – didelės durys. Tamsi naktis. Matyti, kaip pakyla grindų plokštė ir pasirodo Jennaro su uždegtu deglu vienoje rankoje ir apnuogintu kardu kitoje.

Pirma scena

Jennaro. (susijaudinęs, tyliai)

Labai man šaknys, šakos, akmenys ir uolos

Šiam požemyje, apleistam senų seniausiai,

Vis bandė sutrukdyti – ir trukdė,

Bet nesustabdė. Per daug brangi

Man brolio manojo gyvybė, tegul

Ir tapo priešu. Kito jėjimo,

Kur milžinas drakonas įšliaužt galėtų

Į kambarį karaliaus, aš nežinau.

Čia gyvastį paliksiu! Mirtis paliudys

Mano nekaltumą, jei jau aš niekam

Tiesos atskleisti niekaip negaliu.

(Gilumoje vienoje pusėje matyti šviesos blyksniai)

Bet kas ten blyksi ir liepsnoja, kas ten dvokia,

Užnuodytas jau oras, kvėpuot nebegaliu?

Tikriausiai tai kvėpavimas siaubūno,

Iš pragaro išlindusio, ir jis dabar

Artėja prie manęs, jau jis visai čia pat.

(pakraupęs) Štai jis įšliaužia čia. Koks reginys,

Baisus ir neįmanomas. Dangau teisingas,

Kurs viską pamatai ir saugai prispaustuosius,

Suteik tvirtybės kardui ir šiai rankai,

Ir širdžiai mano, kur tarnauja tau.

(Įtvirtina deglą)

(Pasirodo didelis ir baisus drakonas, spaudantis ugnimi. Jennaro jį puola)

Siaubingo kirmino gerklėj baisioj

Aš pirmas žūsiu.

(Jie kaunasi, smarkiai judėdami ir sukiodamiesi po sceną. Jennaro smūgiai nepasiekia tikslo.

Siaubūnas artinasi prie durų. Jennaro ataturpsta taip pat raukiasi prie jų, norėdamas jas ginti).

Aš nelaimingas!

Iš deimanto ir iš porfyro šarvas

Šio baisaus žvėries. (Vėl smūgiuoja) O Dieve, broli,

Neapginu tavęs. (Drakonas nustumia jennaro į vieną šoną ir priartėja prie durų)

Šį paskutinį smūgį

Nevilties aš jums skiriu, Dievai.

(Pakelia kardą abiem rankom, smogia drakonui, jį sužeidžia, kartu perkerta suris, jos atsiveria.

Monstras dingsta. Jennaro lieka sustingęs su kardu rankose).

Antra scena

Jaina pusiau apsirengęs Millo, kairėje rankoje laiko žibintą, apnuogintas kardas dešinėje. Mato Jennaro aprašytoje pozoje. Nustebęs žengia kelis žingsnius atgal.

Millo ir Jennaro

Mil. Aš išdavike! Čia tu! Ir vienas! Naktį!

O rankoj kardas? Pašėlęs, išprotėjęs

Duris kapoji, ir niekingai ateini

Atimt gyvybę broliui?

Jen. (sutrikęs dairosi aplink)

Varge! Pradingo

Tas siaubūnas! Ir negalėsiu apsigint.

Mil. Gyvybė štai ir kraujas, kurį praliet

Šitaip geidi. Tavasis kardas juk

Nuo smūgio virpa. Galbūt tava mirtis...

(Pasirengia gintis).

Jen. Brolau... Žinok... Aš šičia atėjau...

Esu čia tam, kad tavo... (į šalį neviltigai) Atskleisti negaliu,

O žiaurios žvaigždės!

Mil. Čionai, tarnai, jeikit.

Čionai, tarnai, kur esat?

Trečia scena

Tie patys, Leandro, Tartaglia, kareiviai.

Tart. Štai mes, Jūsų Didenybe. (Matydamas Jennaro) O velnias! Ką aš čia matau!

Lean. (Nustebeęs) Kaip! O Dangau!

Mil. Nerūpestingi,, apsileidę jūs tarnai,

Ar taip valdovo savojo gyvybę

Jūs saugote? Ar mano įtarimai

Jau jūsų pamiršti? Ir į valdovo kambarius

Jūs leidžiat įsiskverbti išdavikams,

Įsakymų nepaisot. (Linkteli į Jennaro) Štai išdavikai,

Išdrįstantys nuogu kardu daužyti

Ir laužyti duris, kad sapno glėbyje

Pasmerktų brolių mirčiai? O prakeiktasis...

Greit jį nuginkluokit.

Tart. Suprasti negaliu, kaip...

Lean. Valdove, sumišę mes ir neišmanom,

Kaip čia pateko...

Jenn. Jie nekalti visai.

Aš požemiais seniai jau užmirštais

Čia atslinkau, nes draskė man krūtinę

Troškimas būti prie tavęs, o mano broli,

Ateit širdis manoji liepė, meilė tau.

Taip, kardas nuogas, bet iš meilės tau.

Duris suskaldžiau tik mylėdamas tave.

Mil. Tu, niekše, teisinies? Kokia dar meilė?

Jenn. Neklausk daugiau. Tai meilė mane vedė.

Mil. Žinau, kad meilė. Bet ko tikiuosi

Iš nusikaltėlio sutrikusio, kurio

Niekinga siela stengias išsisukt.

Greit nuginkluokit. Nuveskite tamsiojon.

Tegul susirenka karališka taryba

Ir sprendžia, ar gyvens. (Išeina įniršęs)

Jenn. Nedėkingasis!

(Meta kardą) Paimkit ginklą ir gyvybę imkit.

Ir lai mirtis mane vaduoja iš nelaimių.

Nebegaliu daugiau. Galbūt ateis diena,

Kai brolis apraudos mane, prie mano kapo

Dūsaus ir dejuos, tuomet kartodamas,

Kad aš esu nekaltas. (Į šalį) Būk laimingas,
Žiaurus Norandai. Ir pasitenkink šia
Mana auka. Tegul nepersekioja bėdos kitos
Manojo brolio, lai su Armilla
Laimingas bus.

Lean. Valdove! Kaip nutiko,
Kad kritot taip žemai?

Tart. Kaip čia išėjo, Jennaro mano?..

Jenn. (Įsakmiai) Jau gana.

Aš jūsų neklausysiu. Esat
Ministrai rūmų? Valdovo tad įsakymams pakluskit.

(išdidžiai išeina)

Lean. Na žinoma, paklusim.

Tart. Tikrai, be abejonės.

(Su sargyba išeina paskui Jennaro)

Ketvirta scena

Armilla ir Smeraldina, sumišusios, apsirengusios naktiniais drabužiais. Pirmoji įeina pro duris gilumoje, antroji – iš šono.

Smer. Koksai čia triukšmas, koks čia bruzdesys,
Mana Princese, ir kodėl visur aplinkui
Čia rūmuose liepsnoja, dega žvakės
Ir deglai, šviesu aplink lyg dieną,
Nors naktis. Būriais kariai žygiuoja,
Ministrai laksto, šnabžda kits kitam

Įsakymus visuokius tyliais balsais?

Kas buvo? Kas čia vyksta?

Arm. Palik mane ramybėj.

Jennaro, pasislėpęs čia, norėjo

Į kambarį įėga prasmukt, nuogu ginklu

Norėjo Millo nužudyti, mano vyrą,

Kurs buvo mano glėbyje. O Millo brolių

Įkišo į belangę, Tad kraujo ir žudynių

Dabar tikiuos, ne džiaugsmo ir ramybės.

Smer. Ką sakote! Kur jūsų sutuoktinis?

Arm. Mačiau įniršusį, bet atsiduso, mane pamatęs,

Pravirko ašarom karčiom ir tuomet nuėjo

Į savo kabinetą, tenai jis užsidarė.

Neatidarė net man prašant, ir girdėjau

Sklindant iš ten dejonų ir raudų garsus.

Smer. Princese mano, Armilla, o dukrele,

Pabėkime iš čia. Pabėkim į olas

Kalnų toliausių. Matau, kad laikas

Atėjo ir turi atsitikti tai, ką aš ilgai

Slėpiau nuo jūsų.

Arm. Ir ką gi taip ilgai slėpei

Tu nuo manęs? Sakyk ir širdį sudaužyk.

Smer. Aš pasakysiu. Kai gimėt, jūsų tėvas,

Norandas, sušaukė išminčius, norėjo

Su jais jis tartis dėl jūsų ateities.

Jie sakė, kad nužudžius tokį paukštį
Juodžiausių plunksnų, monstrui skirtą,
Jūs būsit pagrobta, dėl šio nusikaltimo
Bus daug nelaimių ir mirčių, žudynių.
O pats jis, veikiamas žiaurios žvaigždės savos,
Beširdžiu taps, nežmonišku ir dar aklu
Baisiausiųjų jėgų tarnautoju klusniu
Ir šaltiniu kančių. Ir tai, Armilla,
Priežastis, kodėl jus tėvas saugojo
Taip smarkiai – uždaręs niekur neišleido.
Deja! Likimui ir žvaigždėms privalo pasiduoti
Žmogaus mintis, ir pranašystės pildos
Pagaliau. Taigi pabėkime, Armilla,
Kol dar neišsipildė iki galo. Juk nenorit
Čia pasilikti ir stebėt dar nematytų
Nelaimių, matyti plūstant kraują, skerdynes
Ir kitus siaubus.

Arm. Turėčiau bėgti? O kaip

Palikti aš galėčiau vyrą mylimą?

Nebėgsiu aš. Galbūt mano artumas

Padės išvengt jam didesnių nelaimių.

Mirtis nelaimės gydo, o aš jos nebijau. (Išeina)

Smer. Akloji dukra! Dukra nelaiminga! (Eina paskui)

Penkta scena

Dekoracijos keičiamos, dabar jos vaizduoja kalėjimą.

Grandinėmis sukaustytas Jennaro

Jen. Tik jums, kraupieji akmenys ir pusrūsių tamsa,

Ir grotos neįveikiamos, grandinės mano,

Jennaro nelaimingas gali tarti,

Kad brolio savo gelbėjęs šviesias akis

Ir jo gyvybę gelbėjęs, jis turi mirti?

Sakyt teisybę ir atskleisti viską

Žmonėms aš negaliu, atskleidęs virsiu

Akmeniu šalčiausiu. Ar buvo kas labiau

Dar nelaimingas? Mirsiu. Bet tu, Norando,

Žiaurus Norando, kursai nematoma tikrai

Kažkur čia pat esi ir mano vargą

Stebi, sakyk man bent jau, ar užbaigs

Mana mirtis visas kančias, kurios dabar užplūdo

Mano brolių. Jis skaudžiai mane baudžia,

Bet baudžia taip, nes šito tu panorai.

Šešta scena

Norando paslaptinai išnyra iš sienos, jis, kaip įprastai, išdidus ir tuo baugina Jennaro.

Norando, Jennaro

Nor. Numirk, vagie mergelių, mirk gėdoje –

Numirk kaip išdavikas. O jeigu nori –

Atskleiski tiesą. Ir pavirsi statula.

Bet ir numiręs, ir pavirtęs statula

Tu niekada nesužinosi, kas nutiko

Tavajam broliui ir Amillai, mano dukrai,

Mano brangiausiam kraujui. Taip aš noriu,

Ir nori taip likimas. (Rengiasi eiti)

Jenn. (Maldaujamai) Paklausyk, žiaurusis,

Nor. Ne, neklausysiu. Žinosi, merginas kaip grobt.

(Paslaptinai išeina pro sieną, kuri vėl susiglaudžia)

Jen. (Neviltyje) Dangau, dangau, dangau, kursai mane girdi,

Esi teisingas, tad padėki man. Aš tavo tik

Galiu maldaut gailingumo. Pasigailėt prašau. (Rauda)

Septinta scena

Pantalone ir Jennaro

Pant. (paskubomis, neramiai) Jennaro, sūnau mano, mano širdie, neklausiu, kokia jūsų piktadarybių priežastis, nekankinu, nepriekaištauju, negalime prarasti laiko. Posėdžiauja karališkasis parlamentas, nekalba apie nieką kitą, tik apie tai, koku būdu jus bausti mirtimi. Dėl mirties bausmės nuspręsta. Ak Dieve! Vien nuo tų žodžių apie jūsų mirtį aš mirštu iš sielvarto. Už viską, ką turėjau šiam pasauly, aš papirkau sargybą, parengiau dvylikos irklų feluką, dėkoju Dievui. Nešvaistykim laiko. Skubiai bėkime iš čia. Tegul bus taip, kaip likimas nori. Jei išgelbėjau jūsų gyvybę, aš turtingas. Negaiškime laiko, brangus mano sūnau, eikite paskui mane.

Jenn. Pabėgt? Dėkoju tau, vienintelis man likęs drauge

Nelaimėje šitoj. Bet bėgti negaliu.

Nelauktas mano pabėgimas paslapčiom

Parodytų, kad kaltas aš, o aš esu nekaltas.

Nekaltas mirtį pasitiksiu.

Pant. Nebėra laiko, mano širdie, kalbėti apie nekaltumą. Tai buvo beprotybė... Tai buvo kas tik norit, bet...

Jen. (Užsidegęs) Jūs netikit manim!

Pant. Būkit nekaltas, pirmyn, kaip tik jums patinka. Kas iš to? Šis pabėgimas – tik išlošti laiko, rasti erdvės manevrui, kad galima būtų ateityje nušviesti viską nekaltumo atspalviu, kad susigrąžintumėte brolio palankumą. O nuosprendis, paskelbiantis jus išdaviku, savo kraujo žudiku, maištininku – tai tikra mirtis, mano siela, gėdinga mirtis, vieša, ant pakynos, nuo budelio rankos. Va taip jūs akimirksniu pavirsite nusikaltėliu žmonių akyse, tai nepataisoma, ir atmintis apie jus liks negarbinga. Brangusis mano, jums dabar esu aš tėvas, negaiškim nė akimirksnio... Drąsos!

Jen. Teisybę sakot, mano senas drauge,

Mirtis patvirtins mano kaltę, negarbė

Lydės ilgai manąjį vardą, bet pabėgęs

Aš nuosprendį patvirtinsiu. (Galvoja) nei bėgt

Aš negaliu, anei numirti. Lieka vienas būdas...

Pant. Pirmyn, greičiau sakykit – koks liko būdas, be pabėgimo, kaip jums siūlau.

Jen. Taip, brangus drauge, lieka vienas būdas,

Kaip nepabėgus, ir nemirus negarbėj

Atskleisti tai, kad aš esu nekaltas.

Tas būdas man blogesnis ir už mirtį.

Man viskas viduje tuoj pat užšąla

Vien pagalvojus apie jų. (Į šalį) Bet pagaliau

Turiu aš pasitikt savo likimą. Žmonių atmintyje

Nenoriu būti negarbingas niekdarys.

Pant. Kokios čia mįslės? Kokie būdai? Ak, brangus sūnau, nepasiklyskit kliedesy ir, jeigu yra koks būdas, skubiai juo ir pasinaudokite, nes mirtis jau virš jūsų galvos, ir, rodos, aš girdžiu...

Jen. (Ryžtingai) Gana, kilnus senoli. Tas būdas toks.

Keliaukite pas Millo, mano brolių, ir sakykit,

Kad aš prašau prieš mirtį su juo pasikalbėt.

Jei prisiminęs mano darbus rastų

Bent vieną, verta tikro dėkingumo,

Tedovanoja man vienintelę malonę –

Su juo prieš mirštant man pasikalbėti.

Pant. (gyvai, pralinksmėjęs) Jūs čia rimtai?

Jen. Sakau teisybę.

Eikite pas brolių. Jis bus patenkintas, matysit.

Pant. O brangus sūnau, aš vėl kvėpuoju. Pabučiuosiu jus (bučiuoja) ir bėgsiu pas jūsų brolių. Maldausiu, verksiu, pulsiu ant kelių. Ak koks tai bus džiaugsmas. Pabučiuosiu jus dar kartą ir lekiu. *(karšta bučiuoja ir išeina).*

Jen. Vargšas senolis! Kiek ašarų karčių

Jis dar pralies ir kiek baisybių laukia

Manojo brolio, šių rūmų, karalystės!

O pats nelaimingiausias būsiu aš.

Aštunta scena

Tartaglia su lapu popieriaus rankoje, sargybiniai ir Jennaro.

Tart. Dangus žino, jūsų aukštybę, su koku skausmu, su koku širdies virpuliu aš ateinu pas jus. Man dreba balsas... Nežinau, kaip pradėti kalbėti... Bet aš esu ministras...

Jen. Ramiau, Tartaglia, viską aš žinau

Mane nuspręsta bausti mirtimi – juk taip?

Tart. Jūsų paslaugoms. Štai čia raštas, nežinau, ar sugebėsiu jį perskaityti – bet jūs vis tiek suprasite. *(Skaito kartais kūkčiodamas)*

Karaliaus parlamentas nagrinėjo

Veiksmus Jennaro, ypatingai kruopščiai –

Naktinį ir ginkluotą užpuolimą.

Jis nustatė, kad tai pasikėsinimas baisus

Akivaizdus, neginčijamas prieš asmenį

Karaliaus, jojo brolio. Todėl Jennaro

Baudžiamas mirtim. Jis bus nukirsdintas

Viešai, piliečiams stebint. Taip jis mirs.

Jen. Ar nuosprendį šį Millo pasirašė?

Tart. Jūsų paslaugoms. Štai čia, žiūrėkit: Millo, Fratombrozos karalius.

Jen. Nežmoniškas brolis!

Tart. (Vis kūkčiodamas) Malonėkite man atleisti. Jums, sargybiniai, palieku princą. Bausmė turi būti įvykdyta po valandos. Aš jau eisiu, kadangi jaučiu, jog negaliu daugiau tverti. Geros dienos, jūsų Aukštybę.

Jen. Vadinas, taip.

Aš pasmerktas tą baisų žingsnį žengti.

Devinta scena

Millo, Jennaro ir sargybiniai.

Mil. Jums prašant, Admirolui mūsų prašant

Aš atėjau – bet atėjau labiausiai vien dėl to,

Kad tikino mane senolis, jog čia išgirsiu

Aš iš lūpų jūsų, kad esate nekaltas, o Jennaro

Žinau, kad tai tik bandymas nutolint

Akimirksnį tą baisų, kuris netrukus jūsų laukia –

Akimirksnį mirties pelnytos. Man gaila jūsų.

Norėčiau, kad jūs būtumėt nekaltas. Bet vilties

Tikėti tuo neliko. Piktadarybės aiškios,

Jų neįmanoma pateisinti ir atleisti.

Gana. Nesu žiaurus. Čia atėjau išgirsti.

(Sargybiniams) Nuimkit grandines ir pagalves atneškit.

(Jennaro nuima grandines, atneša dvi rytietiškas pagalves sėdėjimui, padeda netoli tos vietos, kur įvyks virtimas. Millo sėda, duoda ženklą broliui sėsti. Tasai sėda)

Jen. (Sujaudintu balsu) Aš nemaniau, kad jūs žiaurus.

Bet būčiau aklas, jeigu nematyčiau

Jūsų raštu įbrėžto jūsų vardo

Po nuosprendžio, mane pasiunčiančiu myriop. (Verkia)

Mil. (Bandydamas suvaldyti jaudulį) Parlamentas... Jūsų nusikaltimai...

Įsakymai... Įstatymai... Valstybės interesai... Susitelkdamas) Aš atėjau

Ne priekaištauti. Ieškau nekaltumo.

Žiaurus nesu.

Jen. (Į šalį susijaudinęs) Ak kaip sunku!.. O vargas man!..

Bet būtinybė spaudžia ir nors baisu man,

Tai padaryti privalau (Švelniai kreipiasi į Millo) O mano broli,

Tik prisiminkit tuos laikus, kai buvome abu

Vaikai dar nekalti, ir jausmą ta,

Kuris mus visad siejo – ir net taip smarkiai,

Kad būt vienam be kito būdavo kančia.

Prisimenate juk dar vaikiškų žaidimų

Švelnumo jausmą ir darnos. Ir niekuomet

Nesutarimo arba vaikiško pavydo

Tarp mūsų nebuvo. Juk pamenate – visuomet

Mes dovanas kuklias ir viską, ką turėjom,

Tarpusavy dalydavomės nuoširdžiai

Juokaudami, bučiuodami viens kitą.

Po vieną likę džiaugtis negalėjom.

(Milo sujudintas verkia)

Prisimenate dar, brolau, kaip aš tarnams

Ir mokytojams sakiau – prasikaltau, kai

Klydot jūs. O jūs taip pat vis gindavot

Mane man prasikaltus. Ir jeigu vieną

Pargriaudavo liga, tokioj nelaimėj

Kitas neskendo liūdesy ir neraudojo,

Tik savo rankoje ligonio ranką laikė

Ir nežengė nė žingsnio nuo jo lovos,

Vis braukė prakaitą nuo jo karštos kaktos

Ar vaikė įkyrius ir lendančius vabzdžius,

Ar švelniai siūlė vis įkalbinėdamas

Užpiltus daktarų karčiausius vaistus,

Pats paragaudamas pirma ir tik tada

Ištiesdamas juos broliui. Bet ko gi aš

Prisiminimuos apie meilę nuskendau?

Prašau, brolau, nuo nekaltos vaikystės

Lig šių dienų, kai tapom vyrais, prisiminkit,

Bent vieną mano veiksma, nulemtą ne meilės,

Pačios tyriausios meilės. Ir prisiminkit

Lemtingą dieną, kai pašovėt Varną,

Nuo mirksnio to kiek vargo ir pavojų

Aš patyriau, tapau mergelių grobiku.

Lemtingas pagrobimas! Gyvybę jums grąžins.

O jūs mane apkaltinot, kad kesinaus

Į jus? Akimirksniu atšalusia širdim

Jūs siunčiat mane mirti?

Mil. (Šluostosi ašaras ir susitvardo) Jūsų paties veiksmi

Jus mirti pasiuntė. Aš atėjau ne tam,

Kad išklausyčiau spalvingų prakalbų,

Gynybos sumanios. Aš atėjau tiktai

Nekaltąjį surasti. Įrodykit, kad esat

Nekaltas, arba išeinu.

Jen. (Į šalį su giliu atodūsiu) O žiaurios žvaigždės!

Tad traukis, baime, aš apsiginkluosiu

Šarvais kantrybės žengdamas šį žingsnį.

(Verkdamas) Ak brolau, prisiekiu tau – nekaltas

Tavo Jennaro, tu nuteisei mirties bausme

Nekaltą brolių. Meldžiu, nereikalauk,

Kad nekaltumą tau įrodinėčiau. (Graudžiai rauda)

Mil. Kad nuteistasis dūsauja ir rauda,

Jo nekaltumo neįrodo. (Pakyla) Palieku tave

Čia atgailauti dėl nusikaltimų. (Rengiasi išeiti)

Jen. (Pakyla, jis neviltyje) Sustok ir išklausyk,

Atskleisiu tau, kodėl esu nekaltas.

Ir pasirenk nekaltąjį apverkt.

Deja, bus per vėlu. (Į šalį, beviltiškai) Žiūrėk, Norando,
Štai tavo kerštas. Pasiduodu.

Mil. (Sarkastiškai) Nekalto išklausysim, orakulą išgirsim.

Jen. (Tvirtu balsu) Armillą pagrobiau tiktai iš meilės tau,

Ir sakalą bei žirgą aš norėjau tau kaip dovaną

Įteikti. Bet nužudžiau aš sakalą

Ir žirgą nužudžiau, prašiau Armillos

Netekėt. Išgirsk, kodėl aš visa tai

Dariau. Kai aš ilsėjaus vienas nuošaliau

Prigulęs, atskrido balandėlės dvi,

Dvi stebuklingos kalbančios balandės,

Jos nutūpė šalia ir paaiškėjo,

Kad neša baugią žinią. Dar Norando,

Armillos tėvas, pasirodė ir įniršęs

Patvirtino, ką man balandės sakė.

(Į šalį ilgesnigai) O Dangau! Tuoj prasidėt turėtų

Siaubingos permainos. (Millui) Štai, ką sakė

Tos dvi balandės, ir patvirtino Norando:

Jennaro nelaimingas, vilties netekęs princas!

Tą sakalą, kurį dabar jis turi,

Vos broliui tik įteiks, akis išplėš jam.

O jeigu neįteiks, nusišyps, kad turi,

Neišsiduos nei žodžiais, nei veiksmais,

Bus nuosprendis lemtingas – neilgai betruks

Ir virs Jennaro statula iš marmuro bejausmio.

Aš privalėjau jį įteikti ir užmušti,

Kad tau išgelbėčiau akis, ir dar tylėt,

Kad pats išlikčiau gyvas. (Į šalį su skausmo dejone) O Dieve! Aš jaučiu,

Kad marmuru virstu. (Girdisi žemės drebėjimo gaudesys. Jennaro virsta baltu marmuru nuo pėdų iki kelių).

Mil. (Išsigandęs žemės drebėjimo, nežiūri į brolių)

Kaip dreba žemė! (Ketina bėgti)

Jen. Nebėk, beširdi. Toliau balandės sakė

Šitaip, jų pranašystės žodžių paklausyk:

Vos tik tą žirgą, kur dabar jis turi,

Broliui įteiks, šis šoks ant jo ir bus šio užmuštas.

O jei jo neįteiks, nuslėps, kad turi,

Neišsiduos nei žodžiais, nei veiksmais,

Bus nuosprendis lemtingas – neilgai betruks

Ir virs Jennaro statula iš marmuro bejausmio.

Aš privalėjau jį įteikti ir užmušti,

Gyvybę tavo kad išgelbėčiau, tylėt,

Kad pats išlikčiau gyvas. (Į šalį šaukia) Tai pildos, Dieve!

Nežmoniška baismė. (Vėl girdėti žemės drebėjimo gaudesys. Jennaro virsta baltu marmuru nuo kelių iki krūtinės, bet išlaiko kilnią laikyseną).

Mil. (Stebėdamas permainas, su siaubu ir sutrikimu) Ak vargas man!

Ką aš matau? Sustoki jau, broli,

Nekaltas mano broli, burnos nebepraverk,

Netark nė žodžio.

Jen. Klausyk manęs, beširdi,

Jau laiko nebėra. Tau teks ilgai kentėti

Ir atgailaut siaube, dabar jau tu žinai,

Kad aš esu nekaltas. Po to balandės...

Mil. Ne, nesakyki to, netarki, broli.

Jen. (Piktai ir ryžtingai) sakė:

(Tęsia silpnu balsu)

Vos tik Armilla, kuri dabar jo galioj, už brolio ištekės,

Tą pačią naktį monstras jį praris siaubingas.

O jei Armillos nepaleis, nuslėps, kad turi,

Neišsiduos nei žodžiais, nei veiksmais,

Bus nuosprendis lemtingas – neilgai betruks

Ir virs Jennaro statula iš marmuro bejausmio.

Šią naktį aš kovojau su drakonu,

Duris suskaldžiau. Ir būtent smūgis šis

Tave išgelbėjo. Ir buvo dar įmanoma

Išgelbėt manąją, kurią tuojau... prarasiu.

O nuo Norando gelbėti tave... jau negaliu. (Pasigirsta žemės drebėjimo audesys, ir Jennaro galva ir veidas virsta marmuru)

Mil. (Su neviltimi) Dangau, žaibu nubausk mane. Nekaltas

Buvo brolis, netekau jo. Dangau! Kariai,

Tarnai, ministrai, nekaltas buvo mano

Brolis. Tai aš jį išdaviau dabar.

Aš kaltas dėl mirties. Nuneškite j rūmus

Įkūnijimą šitą skausmo ir kančios,

Prie kojų jo raudodamas numirsiu.

PENKTAS VEIKSMAS

Scena vaizduoja nedidelę salę.

Pirma scena

Truffaldino ir Brighella

Šiedu personažai po pažastimis prispaudę po maišą su užgyventu turtu. Jie nusprendė palikti rūmus, juose per daug nelaimių. Kiekvienas pagal savo charakterį svarsto apie padėtį rūmuose. Brighella šykštus. Jis mano, kad įsivyravęs liūdesys trukdo pasipelnyti, taigi sumanus žmogus turi pasišalinti.

Truffaldino yra veltėdis. Jis sako, kad virtuvė neveikia, todėl negalima pamaloninti pilvo. Vadinasi, sumanus žmogus turi pasitraukti. Šiedu personažai yra sukurti juokinti. Rūmai tapo rimti ir melancholiški – tai palietė net ir kambarines. Joms čia jau ne vieta. Brighella: čia jos kaip gėlytės jūroje, žuvas pievoje ir panašiai. Truffaldino: arba kaip sūris knygyne. Brighella: arba kaip vanduo ant vokiečio stalo ir panašiai. Truffaldino: arba kaip komikai blogai lankomame teatre ir taip toliau.

Po dialogo, kuriame satyriškai vaizduojami du blogi tarnai, nejučiantys dėkingumo už jiems suteiktas geradarystes, bet paliekantys j nelaimę patekusius savo šeiminkus, nusprendę, kad taip turi daryti kiekvienas protingas žmogus – ieškoti laimės kur nors kitur, jie išeina.

Antra scena

Scena pasikeičia ir vaizduoja didelę salę, papuošta gedulingom drapiruotėm. Centre ant nedidelio piedestalo matyti Jennaro-statula, sustingęs tokioje pozoje, kokioje buvo kalėjime. Abipus statulą stovi du krėsiai.

Pantalone ir Jennaro-statula

Pant. (Šaukia už kulisų) Kur mano širdelė? Kur mano kūnas, mano nekaltas kraujas? Dėl dievo meilės, sargyba, leiskit man praeiti. (Įeina) Kur jis yra?.. (Žiūri į statulą. Sustingsta iš skausmo. Po to tęsia pasakojimą, vis labiau pravirkdamas.) Sūnau mano, nekaltumo įsikūnijime, visų dorybių pavyzdys. Man ausyse dar skamba tie jūsų paskutiniai žodžiai:

Pas brolių eikit. Jis suteiks malonę

Pasikalbėt su juo prieš mano mirtį.

Tuomet ir jūs neraginsit pabėgti,

Nemirsiu negarbėję. Jums malonu bus

Žinot, kad aš nekaltas.

Brangusis mano lobi, aš juk tapau jūsų nelaimės įrankiu. Bet ir aš buvau nekaltas įrankis, tikėdamas, kad darau gera prisidėjau prie jūsų pražūties. Bet kas galėjo tikėtis, brangi mano širdie, kad jūsų žodžiai slepia tokią pražūtį? Ir vis dėlto prašau jūsų atleidimo (atsiklaupia ir bučiuoja statulos kojas, vis verkdamas). Šios ašaros, kurias lieju ant jūsų kojų, byloja apie mano širdį. Norėčiau parodyti jums sielą, kad galėtumėte pamatyti, kaip noriai iškeičiau savo gyvenimą į jūsų būseną. Ir duočiau jums labai mažai, galbūt jūs būtumėte dar nelaimingesnis nei dabar, nes nėra skausmingesnio gyvenimo

pasaulyje negu vargšo senio. (Sunkiai atsistoja ir įdėmiai žiūri į statulą). Šios lūpos, buvusios mano paguoda, daugiau man nieko neprataria... Nebesu vertas, kad mane pagirtų ar kad supeiktų šis balsas, man nukeldavęs bet kokią našlą nuo širdies... Nebeturiu jėgų daugiau matyti jus pakeistą, širdis negali to matyti... Man temsta akyse... Jaučiuos lyg krisčiau... Sutelksiu jėgas ir eisiu į tamsiausią šių rūmų kambarį, kur verksiu vienas, laukdamas mirties, kuri, atrodo, jau nebetoli. (Išeina be paliovos verkdamas)

Trečia scena

Girdėti liūdno maršo garsai. Įeina sargybiniai su gedulo ženklais, po jų Millo gedulo drabužiais, paskendęs giliame sielvarte.

Mil. Kariai, bičiuliai, čia mane palikit:

Čia verkdamas numirti trokštu.

Nereikia man nei maisto, nei pagalbos.

(Sargybiniai išeina)

Čia aš numirsiu. Čia iškankintą kūną

Atodūisiais šaltais ir kruvinom raudom

Paliks mano dvasia. (Sėda šalia statulos ir apkabina jos kelius)

Brangus mano brolau,

Brolau nekaltas, kas atėmė tave?

Esu aš išdavikas ir piktadarys,

Atėmęs tavąją gyvybę! Gyvybę,

Tokią brangią man! O kad galėčiau aš

Įtikinti tave, kad mano sunkūs įtarimai,

Kurių turėjau, mane privertę siųst

Tave miriop, tekilo vien iš noro

Išgirst iš tavo lūpų atsakymus

Į užmintas mįsles. Bet niekad nenorėjau

Tave išvyst negyvą. Dangum prisiekiu,

Manęs tu išklaudyti negali, ir net

Jei ir girdėtum, tikriausiai netikėtum.

Dangum prisiekiu, bet ir jam kalbu tuščiai –

Nėra man atleidimo. Bet atleisk, brolau,

Prašau tavęs, atleiski. Negali būti

Kitokio atpildo už tavo šurpią mirtį,

Tiktai mirtis mana. Ir aš sakau tau –
Numirsiu aš čia pat. Prie tavo kojų
Išleisti dvasią ketinu (karčiai verkdamas). Ir kai be kvapo
Nukrisiu čia ant žemės, prie pat tavųjų kojų
Bus mano kapas, tavo išdidžioji statula
Stovės per amžius virš manos galvos.
Ir antkapyje žmonės lai išraižo
Mano kaltes ir tavo nekaltumą, lai pamini
Ir žiaurųjį Norando.
(Prasiskiria sienos ir pasirodo Norando).

Ketvirta scena

Norando ir Millo

Nor. Žiaurus yra likimas.

Aš – vykdytojas tik.

Mil. (Pašoka išsigandęs) O tu kas toks esi?

Nor. Norando iš Damasko ir pranašas esu

Dar didesnių nelaimių. Jennaro virtęs

Statula akmens. Krūtinę tavo spaudžia

Kančia ir siaubas. Likimas lėmė šitaip:

Pirmiausia žuvo Varnas, tuomet tu išgirdai

Tau prapultį žadėjusį prakeiksmą;

Armilla pagrobta – ir štai dabar likimas

Mane priverčia būti žiauriu tavajai genčiai

Ir sau pačiam – ir viskas keršto dėlei.

Mil. (Atsiklaupdamas) Ak Norando, ak pone galingasis

Atimkit iš manęs gyvybę, ir grąžinkit

Ją manajam broliui.

Nor. (Išdidžiai) Stoki. Negali niekas

Norėti to, kas neįmanoma. Jennaro išvaduot

Iš glėbio šalto marmuro yra tik vienas

Būdas. (į šalį, neramiai) Ak žiaurios žvaigždės! Kodėl dabar

Daryti tai mane pasmerkiat! (Ištraukia durklą ir įsmeigia jį prie statulos kojų) Jis toksai.

Šiuo durklu turi būt Armillą nužudyta

Ant statulos. Tik kraujas nužudytosios

Armillos, apšlakstęs marmuro statulą

Gražint Jennaro gali į ankstesnę būklę.

Ir jei širdis tavoji leis pasinaudoti

Šia priemone – daryk. Kitokio būdo

Aš negaliu pasiūlyti. Kentėk. (Atsidusęs) Ir aš kentėsiu.

(išeina taip pat stebuklingai, kaip ir pasirodė.

Mil. Sustoki... Paklausyk... Ji dukra tava, beširdi!..

Ir mano mylima žmona! Nesuprantu.

Penkta scena

Armilla ir Millo.

Mil. Armilla, bėk iš čia, pabėki. Tu gyveni

Edipo rūmuos ir netgi daug blogiau –

Tu pragaro kančioj.

Arm. O vyre mano,

Nenoriu bėgti nuo tavęs. Čia atėjau

Patarti tau. Tu patarimo išklausyk,

Nors jis ir moters.

Mil. Ką tu patarsį?

Arm. Parenki laivą, ir abu mes kuo greičiau

Išplaukim, mano vyre, jūra į Damaską.

Ant kelių pulkim priešais mano tėvą

Prašykim jo malonės. Ašaros Armillos

Bus tokios karštos, kad būtinai Norando

Suminkštės širdis. Gailesčio apimtas

Jennaro vargšą vélei jis atgal atvers,

Bus toks kaip buvo. Tėvas mums atleis,

Palaimins mūsų santuoką, ir stos taika.

Mil. Man apie taiką nekalbėk, mieloji.

Kalbédama taip švelniai tu širdj mano
Perveri iškart. Brangi mano Armilla.
Taikos jau nebéra. Ir mums palieka
Viena tik neviltis ir vien tik siaubas,
Dar raudos ir mirtis. Žinoki, kad Norando
Tik ką čia buvo pasirodęs. Meldžiau,
O jis manęs neklausė. Negailestingas
Jis buvo mano broliui, man, ir netgi tau...
O Dieve, ką jis sakė!..

Arm. Norando čia?

Bet kaip?.. Kodėl aš nebuvo... Ar jis pasakė,
Kaip brolj tau išgelbėt?

Mil. (Atsidusdamas) Armilla, klausiau jo,
Geriau tau nežinoti.

Arm. Betgi pasakyk.

Aš noriu tai žinoti. Ką tau pasakė tėvas?

Mil. Geriau tau nežinoti.

Arm. (Stverdama jį už rankos) Tu privalai atskleisti.

Mil. Nereikia verst manęs, mieloji žmona!

Kam tau žinoti tai? Manasis broli,
Tu amžiams prarastas, brolau! (Verkia) Brangioji,
Neversk manęs...

Arm. Prabilk. Aš noriu sužinoti.

Mil. Neverta to žinot. Ir jau tikrai nejmanu
To padaryt.

Arm. Man pasakyk. Aš šito noriu.

Mil. (Ištraukdamas ranką) Tuomet pažinki siaubą, žmona. Tavo Norando
Į mano prašymą atsakė: Štai šitas būdas:
Šiuo durklu (Rodo durklą prie statulos kojų.) turi būt Armillą nužudyta
Ant statulos. Tik kraujas nužudytosios
Armillos, apšlakstęs marmuro statulą
Gražint Jennaro gali į ankstesnę būklę.

Ir jei širdis tavoji leis pasinaudoti
Šia priemone – daryk. Kitokio būdo
Aš negaliu pasiūlyti. Kentėk. Ir aš kentėsiu.
Tai taręs, jis pradingo, o siera ir liepsnos
Tuoju plūstelėjo mano venom. Matai, Armilla –
Ar gali būt įmanomas toks būdas,
Jei privalau, iš nevilties pašėlęs aš persiplėšt
Ar persismeigt krūtinę. (Neviltigai) ir tiktai mirtis
Iš sielvarto išgelbės.

(Išeina įniršęs. Armilla lieka pritrenkta.)

Arm. (Ištikta siaubo) Kur aš esu!

Ką išgirdau aš! Jau šaltis skverbias man
Iki pat kaulų, ir šalto prakaito lašai
Kakta man srūva! Kas tarp moterų suras
Nelaimingesnę negu aš dabar esu?
Gimiau gyventi tarsi būčiau kalinė,
Tapau priežastimi visų šitų nelaimių,
O kaip turbūt manęs nekenčia žmonės,
Kaip bjaurisi manim. Likime, aš žinau,
Ko nori tu, žinau, ko kerštingasis
Mano tėvas nori. Piktasis tėve!

Geidi, kad mirčiau aš! Tai aš ir mirsiu. (Iš nevilties pribėga, paima durklą, prisiglaudžia prie statulos.)
Jennaro, siela nekalta, teisinga bus,
Kad mano kraujas apiplaus tave, ir tu
Iš šalto marmuro išeisi, kuriam įkalintas esi.
O aš dabar šita menka savo auka,
Mirtim iš ašarų ir iš kančių bedugnės
Galbūt galiausiai sugebėsiu pasitraukt.
O ir kažin, ar už mažesnę kainą
Būt galima gražinti broliui brolij,
Nuostabų, retą brolij. (Tvirtai) Aukoju tau

Save ir kraują savo. (*Apkabiną statulą ir nusiduria, kraujas trykšta ant statulos, ji praranda savo baltumą ir tampa tokiu pat žmogumi kaip anksčiau. Jennaro nušoka nuo pakynos. Armillai nusiduriant jeina Smeraldina, ji moteriškai klykia.*)

Šešta scena

Smeraldina, Armilla ir Jennaro

Smer. Oi!

Jen. Kas išvadavo

Iš marmuro mane!

Arm. O Dieve! Mirštu aš. (krinta ant kėdės.)

Smer. O princese... O dukra, kas tave primokė

Nusižudyti! (Pribėga prie Armillos)

Jen. Kaip gali būt – Armillos

Krūtinė perverta! Kas sužeidė? Dievai!

Kas sužeidė ją, moterie, sakyki?

Aš jam atkeršysiu...

Smer. (Verkdama) Aš pamačiau,

Kaip pervėrė save.

Arm. (Silpdama) Tu niekur neieškok,

Jennaro, mano mirties tikrosios priežasties.

Norėjo tėvas mano, kad pradingčiau,

Norėjo, kad nebūtų kito būdo

Išgelbėti tave, tik mano kraujas.

Atidaviau jį tau... Gyvenk laimingas

Su broliu. Tik prisimink dėkodamas

Mane, jeigu to esu verta.

Jen. Kilnioji!

Ne tu nemirsi, gal dar ši žaizda

Nemirtina. Gal daktarai dar gali...

(*Grėžiasi eiti.*)

Arm. Sustok. Jau nebereikia... Mano drauge...

leškot pagalbos... (Išleisdama paskutinį kvapą) Ir jaučiu pro lūpas

Išsprūstant sielą... Millo... Vyrui mylimam...

Ištark sudie... matysi tėvą... pasakyk...

Sakyk... atleidžiu jam... kad prisimintų...

Sakyk, kad aš... o Dieve!.. sakyk...Jau mirštu. (Miršta.)

Smer. Oi, ojoj, o vargas.

Jen. (Pašėlęs) Vargšėlė mirė.

O laike! O Dangau! Aš nelaimingas! Millo!

Ak žiaurus Norando!

Septinta scena

Tie patys ir Millo

Mil. Girdžiu raudas ir riksmą! (Matydamas Jennaro) Jennaro, broli mano!

Kas man tave gražino? (Bėga apkabinti jo)

Jen. (Bandydamas nuo jo paslėpti Armillą) Neiki čia.

Ir nežiūrėk šion pusėn. Akis nukreipk,

Maldauju, nežiūrėk į šitą pusę.

Mil. (Pastebėdamas kūną.)

Kodėl! Armilla! Mano mylima žmona

Paskendus savo kraujyje! Koks žaibas

Perskrodė man protą? Tai aš, mano brolau,

Žudikas šios vargšėlės. Ją palikau

Čia vieną. Neviltyje, apakintas kančios

Nesupratau, kad mergina kilnioji

Save galėtų taip... Bet ko gi laukiu?

(Ima durklą.)

Šis durklas, pervėręs krūtinę baltą,

Atkeršys už jos mirtį.

(Nori nusidurti, Jennaro jį sustabdo.)

Jen. Ne, niekada.

Atsitokėk, brolau.

Mil. (Priešinasi) Ak leiski pagaliau

Mano dienas užbaigti.

Aštunta scena

Pasikeičia visa senos išvaizda – pradingsta visi gedulingi daiktai, vaizduojama erdvi, spindinti salė, jos gilumoje pasirodo Norando, jis artinasi.

Tie patys ir Norando

Nor. Gana, sustokit.

Ganėtinai visi jūs esat nubausti.

Ir verksmo jau gana. Nukautas Varnas

Turėjo lemti pagrobimą. O šis lėmė

Nelaimės siaubingiausias jums ir man.

Aš jau mačiau, kaip Varnas tas pradingo,

Prikeltas buvo smarkiai per ankstyvos

Mano dukters mirties. Ir Monstras džiaugias.

Ir aš dabar tik savo laisvę atgavau,

Galiu būt ne žiaurus. Atspėta jau mįslė

Didžioji, neklauskite, kokia ji buvo.

Juk kibirkštis menka padegti gali miestą,

Ir smulkmena atnešt nelaimės didžiules.

Mil. Tirone, kas gražins man žmoną?

Jen. Sakyk, kaip mums nutraukt nelaimės,

Dabar, kai mirė moteris puikiausia,

Šios karalystės atrama, dukra tavoji?

Smer. Baisi nelaimių pabaiga, jei ji tokia,

Kai mes skausme apraudam josios mirtį.

Nor. Kai tiek patyrėte, numirus juodam Varnui,

Kai tiek stebuklą rodė jums Norando,

Jūs šitaip klausiat! Argi tikroviškumas

Buvo mūsų tikslas? Argi jo būna

Tokuose kūriniuos, kaip ką tik matėt?

(Ima Armillą už rankos)

Pakilk, dukrele, kilk, Armilla, mano

Galiai paklūsta viskas. Galiu būt geras.
Pakilki, dukra, lai prisikėlimas tavo
Paguodžia šiuos nelaimėlius, o ir mane.
Jau metas.

Arm. (Pakildama) O kas, kas žadina mane
Iš juodo sapno! Tai tu, o tėve mano,
Tu antrąkart padovanojai man gyvybę.

Mil. (Karštai) Žmona!

Arm. O vyre!

Jen. Stebuklas! Svaine!

(Visi apsikabina vienas su kitu.)

Smer. (Pašėlus iš džiaugsmo) O kas čia daros! Kur matyta! Mano brangi!

(Bučiuoja Armillą.)

Aš tarsi nesava, atleiskit, (Bėgioja po sceną) Žmonės,
Ministrai ir kariai, greičiau čia susirinkit,
Ateikit pažiūrėt tikrų stebuklą.
Skubėkit.

Paskutinė scena

Tie patys ir Leandro, Tartaglia, Pantalone, Truffaldino ir Brighella su savo turtais.

Lean. (Įbėga.) Kas čia? (Mato Jennaro) Ką aš matau!

Tart. (Įbėga ir sustingsta.) Statula!... Jennaro!

Pant. (Įbėga, nustebeš) Ką aš matau! Mano širdie... Ak leiskite jus apkabinti, aš jus prarysiu. (Karštai apkabina Jennaro.)

Truff. Ir Brig. (Įbėga, jie nustebe ir gailisi.)

Nor. Na taip. Jau matote, kvailėliai, kaip šitie

Pakito rūmai, čia atėjo šventė. Neišeikit.

Aš jums įrodžiau, kad iliuzija klaidi

Paveikia sielas ir patikti gali

Net publikai reikliai. Tuo pamatysim,

Kaip visi prapliups juoku, tuojau pradings

Tas gedulingas tragiškas sunkumas.

(Išaina į priekį ir baigia pasirodymą tokiais žodžiais, kuriais paprastai senolės baigia pasakas jų besiklausantiems vaikams.)

Ir vėl keliamos vestuvės su ropių kompotu, skustomis žiurkėmis, nušiurusiais katinais. Jeigu mes nieko kito nesam nusipelnę, tegul bent vaikučiai savo mažomis rankomis parodo mums bent menką pritarimo ženklą.